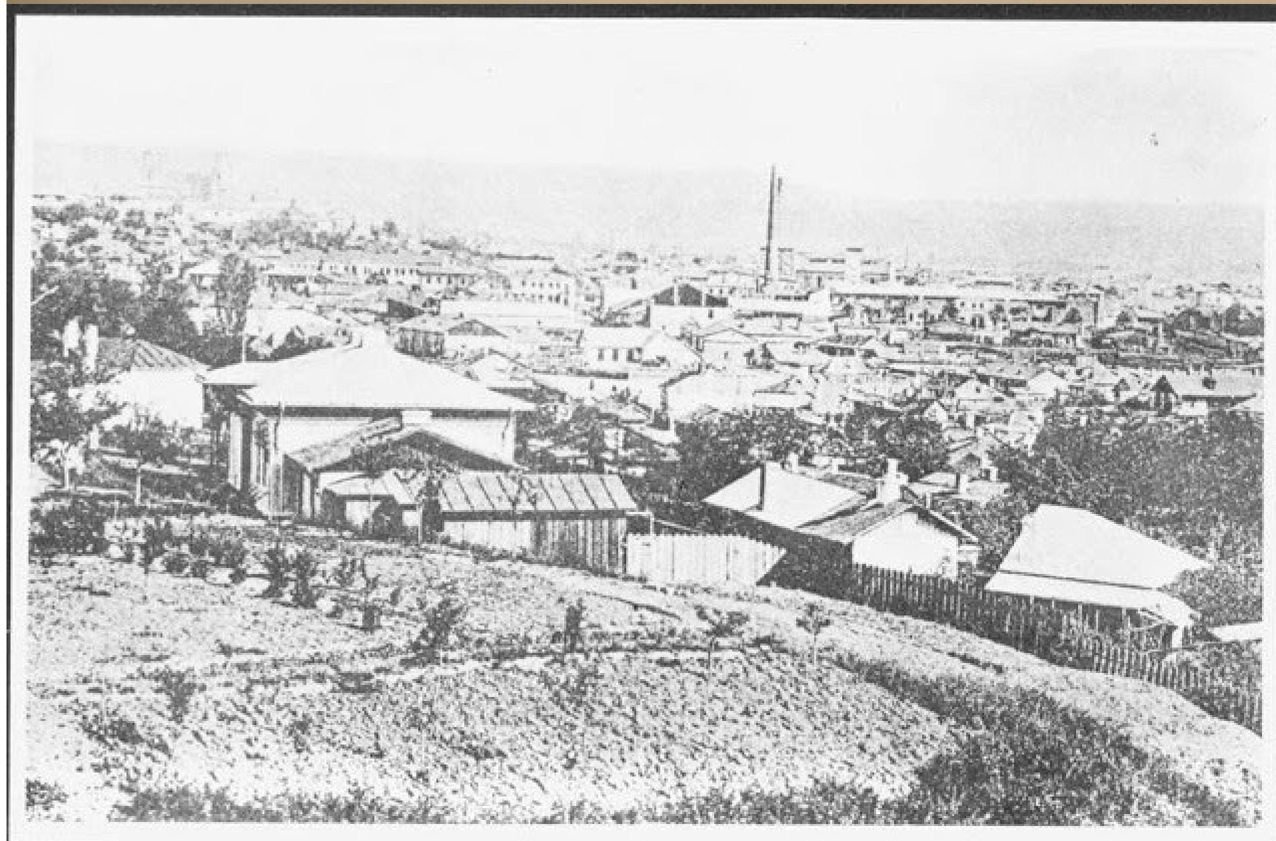

Acum 600 de ani pe locurile pe care astazi se ridica cladirile Iasilor, calatorul ce cobora dinspre Polonia spre Marea Neagra intilnea un tirgusor mic si prafuit, la capatul caruia se ridica o curte domneasca, cu aspect de cetatuie. Aceasta mica asezare, aflata la margine de codri, la o raspintie de drumuri, pe terasa unui deal ce domina valea mlastinoasa a Bahluiului, se va dezvolta pina la a deveni capitala Moldovei. In rindurile care urmeaza, ne propunem sa prezentam povestea inceputurilor Iasului. Vom lasa deoparte celebrele biserici si manastiri ale urbei si ne vom referi mai mult la oras si la orasenii sai, asa cum se prezentau pina la inceputul secolului al XIX-lea. Nu vom lasa deoparte controversele istoricilor legate de

prima datare, de numele Iasului sau de functia initiala a asezarii.

Orice discutie privitoare la istoria Iasilor nu poate porni trecind cu vederea inceputurile sale. Orasul nu a aparut intimplator. Locul in care se afla a fost locuit din vechime, mai multe asezari umane fiind descoperite in aceasta zona, unele urme fiind din paleolitic.

Dintre dealurile din zona, oamenii au fost atrasi in mod special de unul, si anume de cel care domina dinspre nord valea riului Bahlui si se prelungea spre

aceasta printr-o terasa cu o inclinare molcoma, dar mai accentuata in evul mediu decit vedem noi astazi. La marginea dinspre sud-est a acestei terase, s-a ridicat curtea domneasca.

Ce a fost intii: orasul sau curtea domneasca

JASI Strada Lapusneanu

Editura C. Abermann, Jassy

Nedatata, Necirculata

Ca si in alte cazuri, istoricii au pareri impartite cind vine vorba de ce a fost

aici mai intii, asezarea urbana sau curtea. Unii sustin ca prezenta unui oras in devenire ar fi determinat pe vechii voievozi sa instaleze aici o mica resedinta, in timp ce altii cred ca prezenta curtii ar fi dus la dezvoltarea in preajma a unui oras.

O asezare rurala exista aici cu siguranta cu mult timp inainte de ridicarea unei resedinte voievodale, insa instalarea acesteia din urma a dat un impuls decisiv urbanizarii. Ramine un mister ctitorul acestei curti, cu toate ca ipotezele nu lipsesc. Probabil, dupa cum crede prof. I. Caprosu in lucrarea Iasii vechilor zidiri (scrisa impreuna cu D. Badarau), este vorba de unul din voievozii sau boierii de dinainte de formarea tarii Moldovei. Domnii de mai apoi au refacut si extins curtea, ce a devenit una dintre cele mai importante din zona. Sapaturile arheologice, inclusiv cele ce se vor incepe cu ocazia constructiei complexului Palas, din imediata apropiere a vechii curti, pot confirma aceasta teorie.

Se pune fireasca intrebare: de ce s-ar fi construit o curte in acest loc? Pe linga faptul ca pozitia geografica era prielnica, izvoarele istorice arata ca aici s-a stabilit si o importanta rascruce de drumuri. Un mare drum comercial venea dinspre Polonia, dupa ce trecea prin Hotin, Dorohoi, Botosani si Hirlau si intra in oras, ca si astazi, prin Pacurari. Dinspre nord, mai venea un drum, ce patrundea pe la Sararie si care mergea de-a lungul Prutului spre stefanesti si Hotin.

Din Iasi se mergea spre sud pe doua cai. Negustorii puteau alege sa treaca Prutul pe la tutora spre Cetatea Alba sau sa mearga spre Vaslui si Galati traversind Codrii Iasilor, pe la Scinteia. Cel din urma drum cobora dinspre oras nu pe actuala strada Palat (fostul Pod al Spinzuratorilor, apoi al Gunoaielor), ci pe strada Sfintul Lazar de azi (Podul Lung). Pina la mijlocul secolului al XIX-lea, riul Bahlui curgea mult mai aproape de dealul pe care se afla orasul, de-a lungul sau fiind amenajate mai multe iazuri.

Prima atestare: 1395 sau 1408

Jasi Seminarul Veniamin Costache Nr. 224

Ed. Horovitz, 16 Str. Paris , Bucuresti

Nedatata, Circulata - exp. - 26 SEP 923 IASI

- dest. - __

Ample discutii s-au dus in jurul datei cind Iasii au fost mentionati pentru prima data. S-au vehiculat mai multi ani, printre care si 1395, ce este prezent pe o inscriptie din biserica armeana Sf. Maria, refacuta in 1803.

O buna parte din specialisti contesta validitatea acestei inscriptii, pentru ca armenii consemnau trecerea timpului dupa calendarul lor, ce incepe la anul 551 al calendarului gregorian. Desi inscriptia este probabil falsa, acest lucru nu inseamna ca armenii nu erau deja prezenti la Iasi la sfirsitul secolului al XIV-lea. Ei erau deja sositi si in alte orase ale Moldovei,

unde au venit la chemarea domnilor ce aveau nevoie de mesteri si negustori specializati.

Toti istoricii sint de acord ca anul 1408, cind Iasii figureaza ca loc de taxare pentru negustorii polonezi carora Alexandru cel Bun le daduse un privilegiu comercial, reprezinta data cea mai sigura pentru prima pomenire a asezarii. Probabil la 1408, Iasii erau cel putin un tirg, loc de schimb al produselor venite pe drumurile tarii, altfel domnia nu ar fi stabilit aici un punct vamal. Citeva decenii mai tirziu, in 1434, asezarea apare numita sub forma „tirgul Iasilor".

Cum arata Iasul la inceput

Jasi Teatrul National
217 Ed. Horovitz 16 Str. Paris Bucuresti
Nedatată, Circulată - exp. - 22 IUN 914

In primele sale doua secole de existenta certa (secolele XV-XVI), orasul a cunoscut o dezvoltare lenta. In perioada sa de inceput, orasul nu era foarte intins si nici populat peste masura. Vatra asezarii era in apropierea curtii domnesti, iar prima ulita mai importanta pornea de la poarta acesteia si mergea spre rasarit. Este vorba de Ulita Ruseasca, ce se continua cu Ulita Trapezeneasca (sau a „schimbatorilor de bani", actualele strazi Grigore Ureche si Grigore Ghica Voda), al caror vechi traseu a fost schimbat de constructiile din zona Teatrului Luceafarul de azi. Aici se afla piata orasului („dricul"

tirgului), unde negustorii isi vindeau marfurile, dar si vama (linga biserica Sfintul Lazar).

Strainii au reprezentat un izvor permanent de populatie pentru oras, ca si o sursa de venituri pentru domnie. Pe linga romani, au venit aici armeni, unguri, polonezi, nemti sau rusi, grupati in functie de religie si ocupatie.

Armenii, sositi in a doua jumatate a secolului al XIV-lea, locuiau in mahalaua din jurul bisericii Sf. Maria de linga Hala Centrala de azi, zona care, in momentul asezarii lor aici, se afla la marginea orasului. Catolicii stateau in mahalaua din jurul bisericii catolice, tot la periferia orasului de atunci. Se pare ca se ocupau cu viticultura, caci toponime ca ticau, Copou sau Ciurchi, unde erau multe vii, au rezonanta maghiara. O a treia strada importanta apare acum, Podul Vechi (azi Costache Negri), ce ducea spre iesirea dinspre nord-est a orasului. Intre Ulita Ruseasca si Podul Vechi exista o alta strada, veche si ea, Sfinta Vineri (azi Anastasie Panu).

Reperele amintite arata intinderea destul de redusa a Iasilor in secolul al XV-lea. Orasul nu se mai putea intinde spre rasarit, deoarece era oprit de valea Cacainei (actualul bulevard Tudor Vladmirescu), al carei nume vine tocmai de la faptul ca aici se aruncau gunoaiele. Singurele spatii ramase disponibile se aflau spre nord si vest.

Iasul devine capitala

Jasi Scoala de arte si Meserii No. 211

Ed. Horovitz, 16. Str. Paris, Bucuresti

Nedatata, Necirculata (1926)

Un moment important in istoria Iasilor il reprezinta alegerea de catre domnie a curtii de aici ca principala resedinta domneasca a tarii. Pina la jumatatea veacului al XVI-lea, domnii au stat temporar in Iasi, ca si in Vaslui, Hirlau sau Husi. Se pare ca Stefan Rares a urmarit sa intareasca curtea de la Iasi, pe care o vedea ca o potentiala cetate, cu doi pircalabi in frunte.

In a doua sa domnie, Alexandru Lapusneanu decide sa se stabileasca aici, in defavoarea Sucevei, ce ramine resedinta secundara. Alegerea Iasilor ca resedinta principala confirma cresterea in importanta a orasului. Daca privim o harta a Moldovei medievale,

observam ca Iasii sint situati aproximativ in centru, astfel ca, pentru o administrare mai eficienta a statului, domnia a preferat acest loc.

Decizia lui Lapusneanu nu face din asezarea de pe Bahlui capitala Moldovei, caci vreme de inca un secol asistam la un „duel" pentru intiietate intre Iasi si Suceava, din care invingator va iesi, inevitabil, cel dintii. Abia din momentul in care si mitropolitul tarii se muta la Iasi (1687) putem vorbi de acest oras ca fiind capitala Moldovei.

Statornicirea domnului in Iasi duce in mod firesc la stabilirea aici a tot mai multi boieri. Apare astfel o noua strada, dominata de casele boierilor, Ulita Mare, actualul Bulevard stefan cel Mare. Orasul capata o noua directie de dezvoltare, spre nord si vest, si ocupa treptat restul spatiului dintre capatul Ulitei Mari si Manastirea Golia. Marginea de nord va fi reprezentata de o noua strada, Ulita Hagioaiei (Bulevardul Independentei), dincolo de care se formeaza o mahala, ce urca pe pantele Copoului, Muntenimea. Iasii aveau acum doi poli comerciali, Tirgul Vechi sau de Jos, lateral de curte, si Tirgul Nou sau de Sus, de pe Ulita Hagioaiei. Alte piete mai mici se aflau in preajma celor doua, Tirgul lui Barnovschi, respectiv Tirgul Fainei (Tirgul Cucului, mai tirziu).

Extinderea orasului

Jasi Rapa Galbena No. 222

Ed. Horovitz, 16 Str. Paris, Bucuresti

Nedatata, Circulata - exp. - 26 AUG __ IASI

- dest. - __ (1924)

Pe strazile orasului, pe linga romani si mai vechii armeni si unguri, s-au stabilit si alti straini, ca in orice oras medieval european. Sporeste numarul grecilor, dar vin si turci, polonezi, italieni, raguzani (provenind din Raguza, Dubrovnik-ul de astazi) si evrei.

Pina in a doua jumatate a secolului al XVIII-lea, cei din urma erau in numar mic, insa din momentul in care incep sa soseasca in numar mai mare, se stabilesc in mahalaua din Tirgul Fainii spre Cacaina, unde se aflau si principalele sinagogi. tiganii erau prezenti la marginea tirgului, bordeiele lor din Brosteni, aproape de intrarea in Iasi dinspre vama,

impresionind neplacut pe calatori. Cu totul, in oras in secolul al XVII-lea nu erau mai mult de 4-5.000 de case si 20-25.000 de locuitori. Populatia creste in secolul urmator, insa cifre precise nu avem la dispozitie.

Faptul ca orasul incepe din a doua parte a secolului al XVII-lea si in secolele urmatoare sa urce lent spre Copou arata ca terasa pe care s-a format nucleul urban nu mai era suficienta. Cacaina limita extinderea spre rasarit, Bahluiul spre sud, in timp ce ripe adinci (Ripa Pevetoaiei si Ripa Galbena) margineau asezarea spre sud-vest. Copoul si strada sa centrala (Bulevardul Carol - Podul Verde) sint ocupate insa incet, orasul apropiindu-se de locul viitoarei Gradini Publice imediat dupa 1800.

Expansiunea Iasilor continua dincolo de hotarele sale naturale si spre rasarit si sud. Tatarasii devin mahala a orasului, iar in jurul manastirii Frumoasa se formeaza un nou cartier. In preajma sau sub controlul unor manastiri apar asa-numitele „tirgusoare", in realitate asezari gindite ca locuri de negot, cu regim administrativ si fiscal separat de oras. La marginea de nord, se afla tirgusorul Copou (de aici numele Tirgusorului de azi), alte doua fiind spre sud, tirgusoarele Socola si Nicolina.

Indeletnicirile orasenilor

Jasi Str. Cuza - Voda No. 212

Ed. Horovitz, 16. Str. Paris, Bucuresti

Nedatata, Necirculata

Locuitorii din Iasi aveau ocupatii dintre cele mai diverse. Majoritatea erau negustori si mesteri, insa orasenii nu se fereau sa practice si agricultura. Printre mesteri intilnim arcari, caldarari, potcovari, sabieri, dar si pietrari, dogari, blidari, blanari, croitori sau cizmari.

Dupa specificul vremii, nu lipseau mestesuguri mai putin cunoscute astazi, precum cel al sahaidacarilor, ce confectionau tolbele de piele in care se puneau sagetile, cel al cepragarilor, ce faceau podoabe din matase, lina sau bumbac pentru vestmintele boierilor sau cel al poturarilor, ce confectionau nadragii pentru arnauti.

Putini stiu ca in Iasii evului mediu existau si multi berari. Chiar si Manastirea Galata avea instalatii de preparat bere. Paul de Alep ne spune ca lui Vasile Lupu ii placea berea: „de fiece data dupa ce golise mai multe pahare de vin, domnul mai bea un pocal de bere, caci aceasta era rece". Bere se dadea si bolnavilor, dupa cum aflam dintr-un act din 1799, in care o anume Tudora se obliga sa dea bere pacientilor de la Sfintul Spiridon. Femeile erau implicate si in facerea rachiului. Ion Neculce ne spune ca o tinara rachierita de pe Podul Vechi l-ar fi atras in mrejele ei pe batrinul domn Dumitrascu Cantacuzino.

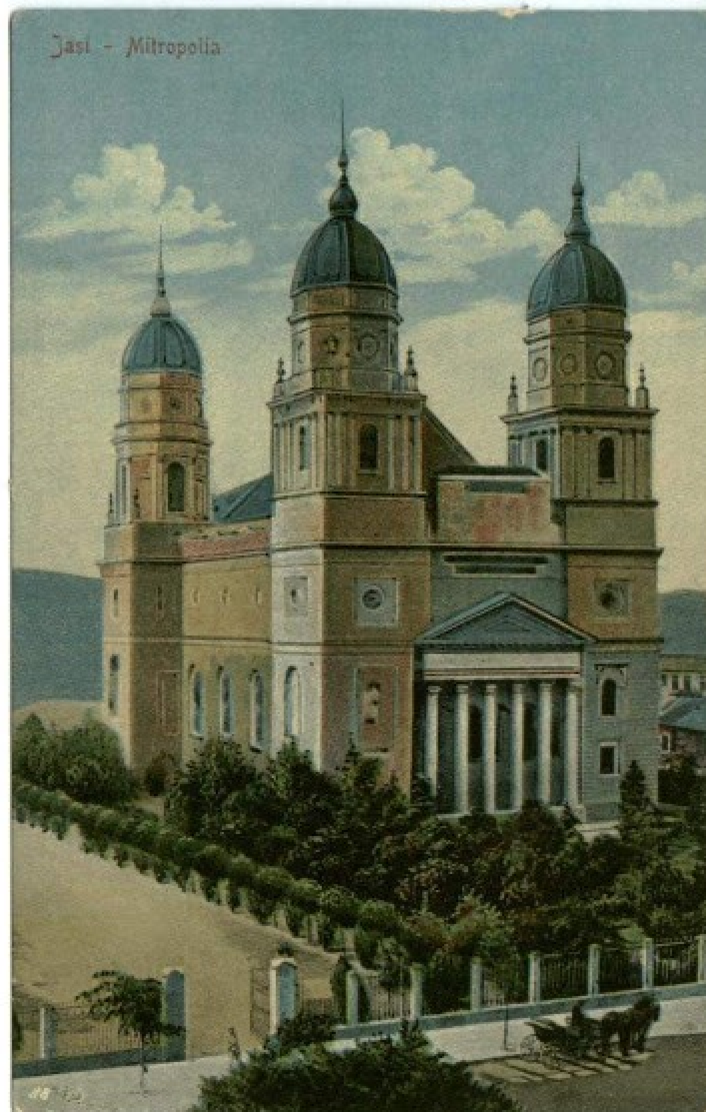
In secolul al XVIII-lea, se inmulteste numarul cafegiilor si al cofetarilor, ce raspund dorintelor tot mai rafinate, dar si mai orientalizate ale boierilor si domnilor. In rindul mestesugurilor mai noi intra si ceasornicaria, practicata de obicei de straini, precum Petru neamtul sau francezii Gaspar Caillé si Jean Violier, ultimul numit „Ioan Violie" in documentele veacului al XVII-lea.

Primul orologiu din tarile Romane a fost cel instalat pe la 1638 de acelasi Vasile Lupu in turnul de la Trei

Ierarhi. Domnii tarii aveau medic personal, care acorda consultatii si in oras, primind in schimb favoruri si bani.

Au existat si situatii cind medicii straini adusi de domni au dat gres, precum in 1753, cind diagnosticul gresit al lui Giuseppe Pisani a dus la moartea Doamnei Sultana a lui Constantin Racovita. Doctorul vinovat a sfirsit in lanturi, nefiind eliberat nici macar la insistentele ambasadorului Frantei la Istanbul sau ale electorului Saxoniei.

Razboaie si molime

Jasi Mitropolia No. 218

Ed. Horovitz, 16. Str. Paris, Bucuresti

Nedatata, Necirculata

In lunga sa istorie, orasul nu a fost scutit de nenorociri, caci atacurile si jafurile tatarilor sau ale altor neamuri, precum si incendiile si cutremurele au fost frecvente. O buna bucata de vreme, tatarii au fost o adevarata calamitate pentru Iasi. Uciderea tragica a lui Ion voda, in 1574, a fost urmata de un atac tatarasc, ce a devastat regiuni intregi si a ars majoritatea

oraselor, motiv pentru care Petru schiopul, domnul ce a urmat la tron, a fost numit si „voda al cimpurilor".

Unul din cele mai dramatice momente pentru oras a fost distrugerea din 1650, cind cazacii si tatarii au atacat Moldova, raspunzind refuzului lui Vasile Lupu de a-si casatori fiica cu Timus Hmelnitchi. Miron Costin ne spune ca „au ars atunce tot orasu", curtea fiind abandonata de darabanii lasati de domn pentru paza. Singura salvare a locuitorilor erau Codrii Iasilor, din apropiere.

De obicei, astfel de atacuri erau urmate de perioade de foamete si saracie. In a doua domnie a lui Dumitrascu Cantacuzino, dupa citiva ani de razboaie, sint pomenite cazuri de canibalism, dupa cum ne spune tot Neculce: „era oameni tot lesinati si morti pe drumuri si pe uliti, cit sa minca om pe om". Din cind in cind bintuia ciuma, flagel de care spatiul romanesc nu a scapat decit in secolul al XIX-lea, care insa a adus holera. De obicei, cei atinsi de ciuma erau izolati in Codrul Iasilor, la schitul lui Tarita.

Pirlea voda

IASI Liceul National Nr. 18

Ed. Al. Ionescu - Iasi - Colectia " Romania Pitoreasca "

Nedatata, Necirculata

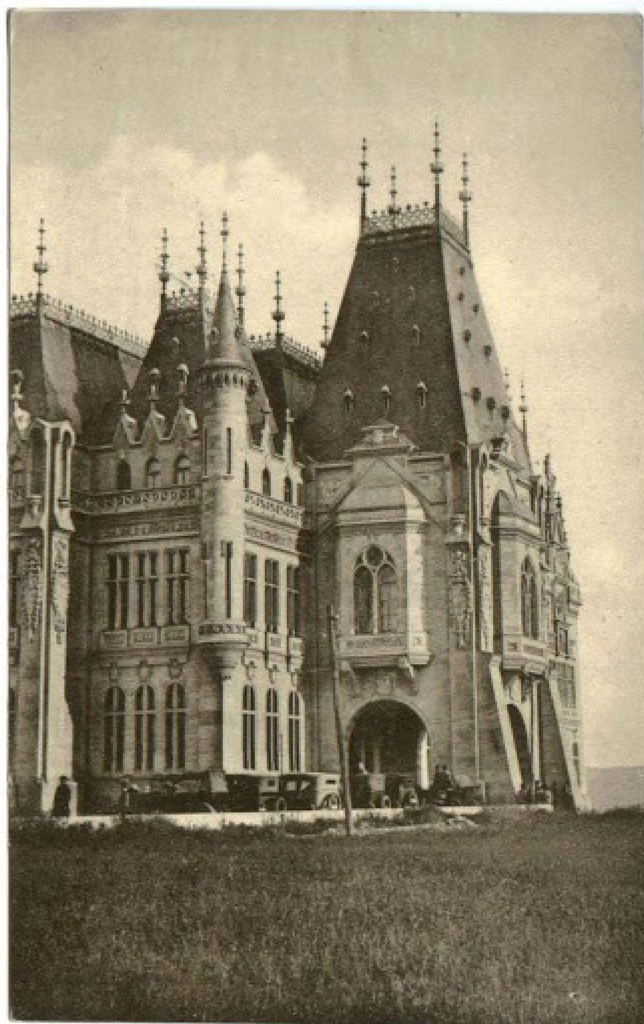
Expeditiile tatarilor, polonezilor sau cazacilor, dar si lipsa de organizare si neglijenta orasenilor duc deseori la incendii, ce au efecte devastatoare, in conditiile in care majoritatea cladirilor erau ridicate din lemn si erau o prada usoara pentru foc.

Dupa jaful si incendiul din 1650, orasul trece printr-un alt mare incendiu, provocat de polonezi in 1686. Oamenii se ascundeau prin manastiri, singurele locuri fortificate din oras, alaturi de curte, insa chiar si asa nu scapau de foc sau de pericolul robiei.

Un alt incendiu devastator a fost in 1723. Focul a izbucnit de la o casa din sus de biserica Sfintul Dumitru-Bals, de unde intr-un ceas s-a intins spre curte. Incendii de acest fel aveau loc in fiecare deceniu, uneori si mai des.

Marele incendiu din 1785 preface in scrum palatul principelui. Urmarit parca de foc, domnul de atunci, Alexandru Mavrocordat, zis si Pirlea voda, se va muta in mai multe rinduri. Mai intii, pleaca la resedinta mitropolitului, ce arde la putin timp, apoi la manastirea Galata, ale carei case egumenesti iau si ele foc, pentru ca in cele din urma sa ajunga la asa-numita „Curte din Sararie" (Casa Mavrocordat), unde s-a semnat pacea din 1792. Curtea Veche este abandonata, fiind darimata si refacuta in 1806 sub alta forma.

Iasul subteran

Iasi Palatul Administrativ Nr. 7
aripa dreapta
Ed. Al. Ionescu - Iasi
Colectia : Romania Pitoreasca
Datata 1929, Circulata - 9. XII. 932 __
- dest. - 10 XII 932 BUCURESTI 4

Incendiile frecvente au imprimat un anumit specific asezarii. Dupa ce focul le mistuia casele, chiar si orasenii mai instariti, dar si boierii, preferau sa isi refaca locuintele tot din lemn, pentru ca era mai ieftin si casa se ridica mai repede.

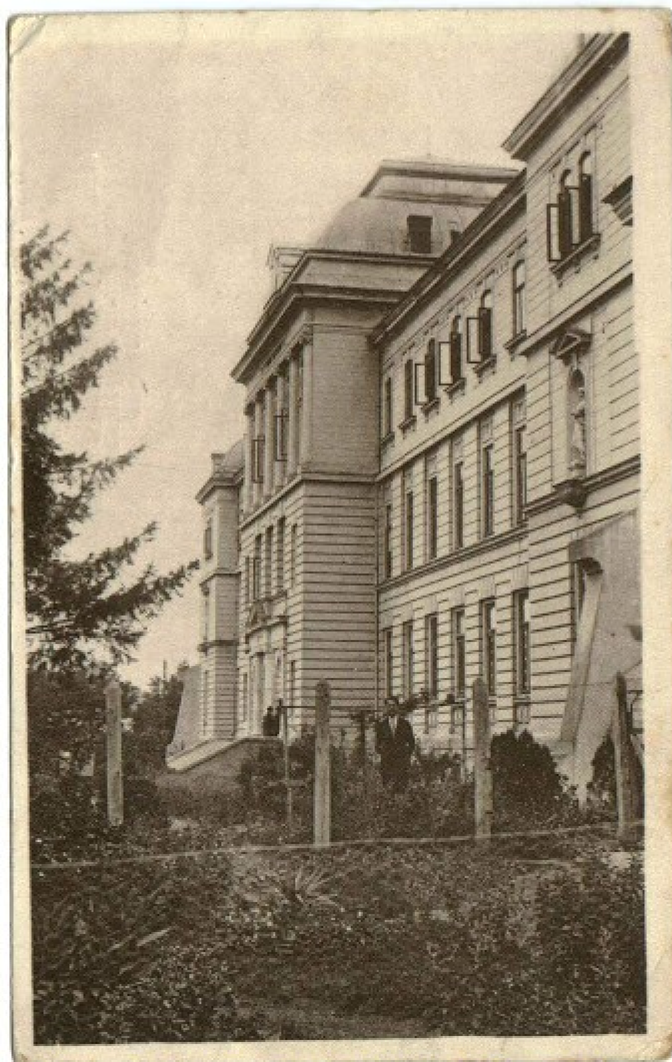
Daca la suprafata orasul aparea ca fiind din lemn, in subteran el era din piatra. Sub casele de lemn se aflau

imense pivnite de piatra, unele intinse pe doua sau chiar trei niveluri. Orasenii au dat o folosinta acestor pivnite, in care se vindea vin. Asa se explica si de ce aproape peste tot in centrul vechi al Iasilor de azi se descopera pivnite.

Din secolul al XVIII-lea, situatia cladirilor din oras incepe incetul cu incetul sa se schimbe, boierii ridicindu-si case din piatra si caramida. Orasenii mai saraci isi ridica in continuare case din nuiele acoperite cu stuf sau sindrila. Nici dughenile negustorilor, inghesuite la strada in front continuu, nu sint facute altfel.

In afara bisericilor, Iasii nu au cladiri mai vechi de veacul al XVIII-lea. Din acest secol dateaza mai multe cladiri civile, ce au suferit insa diverse transformari datorita distrugerilor si renovarilor, astfel incit nici una nu mai pastreaza infatisarea originala.

Cladirile care ne-au ramas

Iasi Liceul Internat Costache Negruzzi
Primul liceu - model din tara zidit in 1894
Ed. Al. Ionescu - Iasi Nr. 14
Colectia : Romania Pitoresca
Nedatata, Necirculata

Cei cu mai putina stare isi ridicau case cu parter simplu, cu cerdac lung si deschis, sprijinit pe stilpi de lemn, aproape la nivelul solului. In schimb, marii boieri preferau case cu parter inalt, cu scara interioara si cu bolta de trasuri incorporata in constructie.

Ultimul element amintit este un specific al caselor nobile din Moldova, fiind prezent in Iasi la „Curtea din

Sararie" (azi cladire in cadrul Liceului Mihai Eminescu), Casa Catargi (corpul H al Universitatii), dar si la palatul Roznovanu (azi Primaria). Boierii si boieroaicele nu mergeau prea mult pe jos, fapt vazut ca o rusine, si aveau pretentia de a urca in trasura direct din casa.

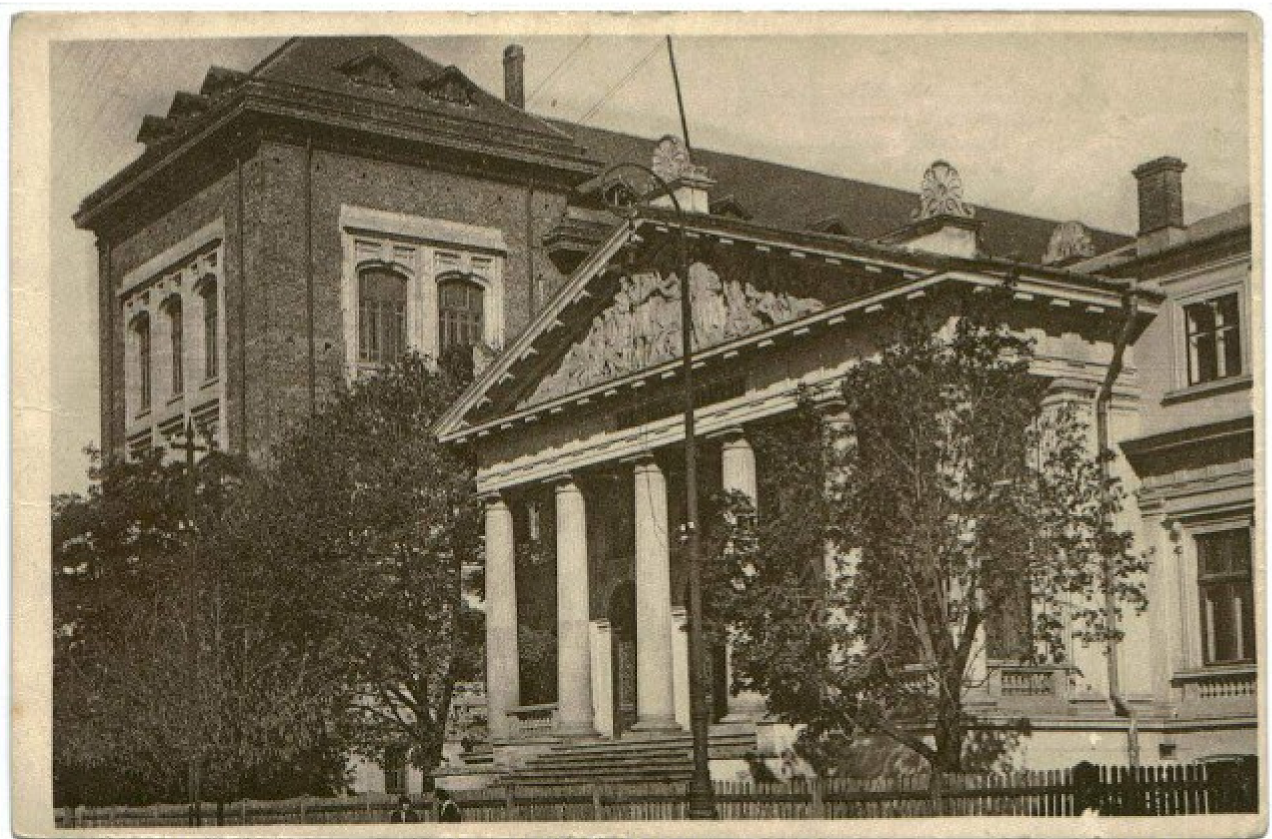
De altfel, nici cumparaturile nu si le faceau dindu-se jos din trasura, dupa cum cu ironie amintesc unii calatori straini. Mai mult, moda orientala introdusese obiceiul ca boierii importanti sa fie urcati tinuti de subsuori la sala principala de la curte, obicei extins apoi prin aducerea de la trasura in casa tot de subsuori.

O alta cladire veche a orasului se afla la maternitatea de pe strada Cuza-Voda. Constructia dateaza din 1745, dar forma ce o vedem azi se datoreaza lui Alexandru Ghica, care a cumparat-o pe cind era in ruina in 1849 si a modernizat-o. In zona Copoului, s-au ridicat dupa 1800 mai multe case boieresti, cunoscute astazi publicului larg dupa sediile de institutii, firme sau restaurante pe care le gazduiesc, dar mai putin dupa originea lor.

Sediul Junimii se afla in casa vistiernicului Dimitrie Ghica, in timp ce Casa Universitarilor este gazduita de cladirea ridicata inainte de 1800 pentru logofatul Neculae Canta si refacuta complet pe la 1840. Mai in centru, Filarmonica se afla in casa Alecu Bals, Starea Civila in casa Cantacuzino-Pascanu, iar „Universitatea Veche" (cea de la 1860, azi corp al Universitatii de

Medicina) in fosta casa a lui Matei Cantacuzino, resedinta temporara a domnilor dupa 1795. Acestea sint doar citeva frinturi din istoria tumultuoasa a Iasilor, istorie ce ne rezerva inca multe surprize.

De unde vine numele orasului

Iasi Institutul de Anatomie Nr. 21
Ed. Al. Ionescu - Iasi Colectia " Romania pitoreasca "
Nedatata, Necirculata

Numele orasului Iasi reprezinta o alta sursa de controversa pentru istorici. Dintre teoriile fanteziste, unele pun originea numelui pe seama tribului iazigilor (populatie iraniana), altele cauta o origine slava, insa trei sint ipotezele demne de a fi luate in seama.

Prima deriva numele de la iasi, numire data alanilor (tot populatie iraniana) de rusi, iar o a doua leaga toponimul Iasi de un nume de persoana, de un anume Ias (derivat de la Ioan sau Iacob), intemeietorul sau stapinul asezarii, intr-o perioada greu de determinat.

Constantin Cihodaru, in Istoria orasului Iasi, avansa o alta teorie: numele de Iasi ar deriva din numele dat in evul mediu unei categorii de luptatori cu arcul. Indiferent ca e nume etnic sau cu origine ce deriva din numele de persoane, toponime cu aceasta denumire sint prezente in tot spatiul romanesc (in Arges, Gorj sau Brasov).

Pornind de la izvoarele pe care le avem la ora actuala, nici in aceasta privinta si nici in chestiunea inceputurilor orasului nu se pot da raspunsuri definitive.

Locurile temute ale Iasului

Iasi Biserica Barboiu Nr. 25
Construita in stil bizantin, dateaza din inceputul sec. al XVII -lea
si fu refacuta in 1841

Ed. Al. Ionescu - Iasi Colectia - Romania Pitoreasca
Nedatata, Necirculata

In apropierea portii principale a curtii domnesti, se afla un loc ce avea o faima trista, locul unde se faceau executiile. Oamenii din popor erau executati prin spinzurare, in timp ce in cazul boierilor se proceda la taierea capului, vazuta in epoca ca o pedeapsa mai nobila. Calatorii straini se aratau mirati sa vada spinzuratorile atit de aproape de palatul domnesc.

Ion Neculce scrie ca Mihai Racovita ar fi hotarit sa se instaleze patru furci linga curte, de care „in mai toate dzilele spinzura tilhari de picioare sau de susiori, cu

capetele in gios cu pielea goala". In cadrul curtii se afla si temnita in care erau tinuti cei ce asteptau judecata, insa in anumite perioade aceasta s-a aflat in oras.

In secolul al XVII-lea, temnita era intr-o cladire din perimetrul gradinii din fata Mitropoliei de azi, iar la sfirsitul secolului urmator o gasim in zona intersectiei Bulevardului stefan cel Mare cu strada Palat. si aici se facea deosebire intre boieri si oamenii din popor, ce nu erau amestecati unii cu ceilalti.

Monumente statuare pentru Kogălniceanu şi Cuza

Începutul secolului XX este marcat şi de iniţiativele de a fixa memoria marilor personalităţi ieşene care au schimbat faţa României. Iaşul se îmbogăţeşte în perioada 1911 – 1912 cu două monumente statuare închinate marilor ieşeni Mihail Kogălniceanu şi Alexandru Ioan Cuza. Inaugurările sunt momente de mare sărbătoare şi, din nou, ieşenii caută apropierea de Rege pentru recunoaşterea importanţei oraşului

Jubileul Universității prilejuieşte inaugurarea statuii lui Kogălniceanu

În 1911, jubileul universității ieşene este privit ca o mare sărbătoare a oraşului. Primăria pregăteşte festivități somtuoase, mai ales că se anunța vizita Familiei Regale. Sfârşitul lunii septembrie 1911 aduce astfel Iaşul la mult regretatul statut de capitală.
Potrivit programului, în 26 septembrie, la ora 11, se întîlneau delegații universităților; seara se aprindeau focuri de artificii la Copou; marți, 27 septembrie, la ora 10, se ținea festivitatea Jubileului, la Teatrul Național, urmată, după amiază, de curse hipice la Hipodromul din cartierul Abator şi un fastuos bal, seara, la Teatru. Miercuri, 28 septembrie, se dezvelea statuia marelui om politic, Mihail Kogălniceau, sculptată de Rafaello Romanelli, joi, 29 septembrie, urma deschiderea

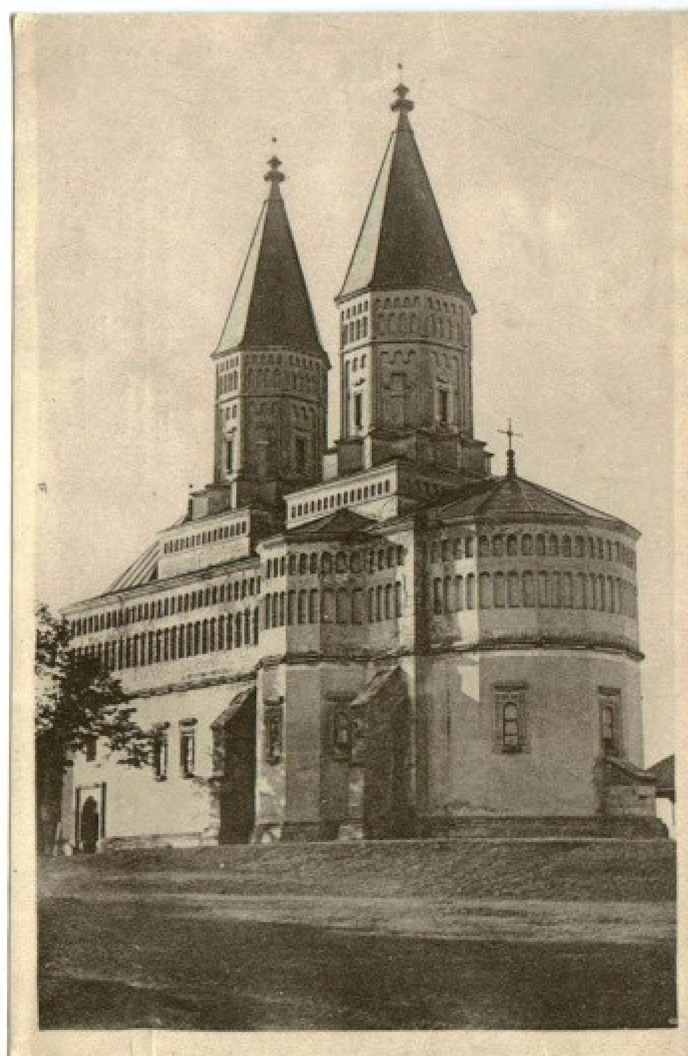

Iasi Biserica Sft. Nicolae Domnesc (1491 - 93)

Ed. Al. Ionescu, Iasi Colectia Romania Pitoreasca No. 5

Datata 1929, Necirculata

solemnă a cursurilor universitare, iar vineri, 30 septembrie, orele 5 p.m. plecarea familiei regale. Neprecupeţind nici un efort, Primăria făcuse pregătiri minuţioase: „se construiseră numeroase arcuri împodobite în diferite regiuni ale oraşului, se decoraseră pieţele, stradele principale şi diferite case mari cu drapele, ramuri de brad şi de stejar etc”. (N.A. Bogdan, Regele Carol şi a doua sa Capitală).

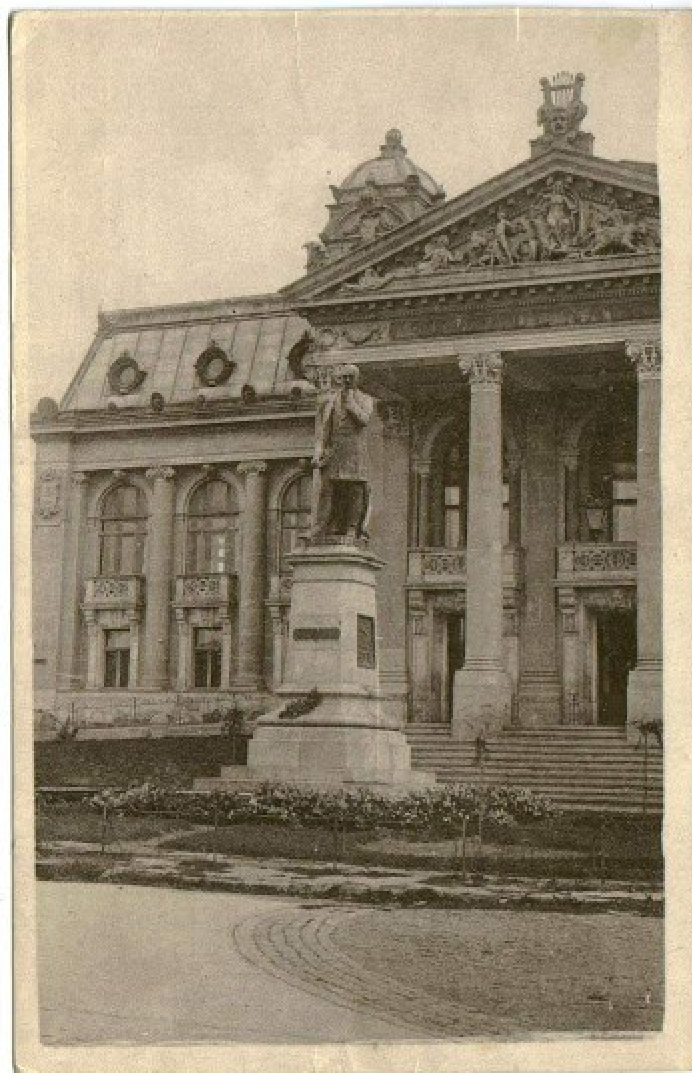

Iasi Manastirea Cetatuia Nr. 26

Zidita in 1669 - 1672 de Gh. Duca - Voda cel batran
Ed. Al. Ionescu - Iasi
Colectia Romania Pitoreasca
Nedatata, Necirculata

Spre părerea de rău a multor ieşeni, din motive politicianiste, la dezvelirea statuii lui Mihail Kogălniceanu participau doar principii Ferdinand şi Carol, regele evitînd festivitatea. În numele său, mareşalul Curţii şi un adjutant regal au depus o coroană cu inscripţia: „Regele, neuitatului său sfetnic, Mihail Kogălniceanu, recunoscătoare amintire”.

Totodată a trimis o scrisoare fiului său, Constantin M. Kogălniceanu.
Statuia fusese propusă imediat după decesul eroului, în şedința de doliu a Consiliului comunal din 22 iunie I891, cu ocazia pregătirii ceremoniei de înhumare.
Aurel Vlaicu zbura deasupra Cetățuii

Statuia Poetului V. Alecsandri
No. 22
Ed. Al. Ionescu - Iasi
Colectia "Romania Pitoreasca"
Nedatata, Necirculata

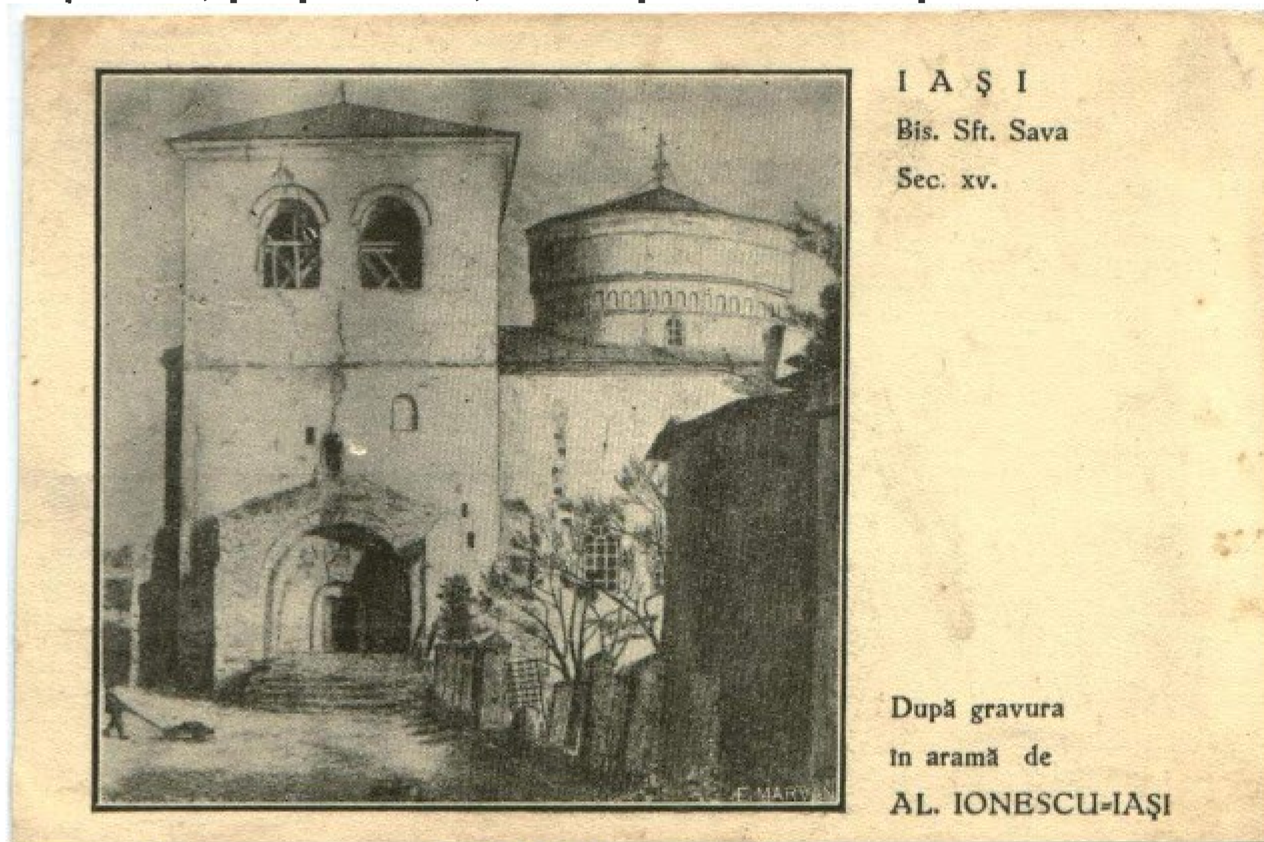
Vineri, 30 septembrie, în ultima zi a vizitei, la ora 10, musafirii urcau la Mănăstirea Cetăţuia unde se punea piatra fundamentală pentru construcţia noilor chilii şi a Şcolii de pictură. Aflîndu-se la Iaşi, pe dealul Copou, cu aeroplanul său năzdrăvan, Aurel Vlaicu făcea cîteva viraje pe deasupra Cetăţuii, uimind participanţii înclinaţi să creadă că prin văzduh zbura o pasăre cerească cu clonţi de fier. Drept mulţumire aviatorul avea să primească o decoraţie.

Deşi s-au deschis fără vîlvă, prin iunie 1912 intrau în activitate marile Antrepozite şi Vama de Mărfuri ale Ministerului de Finanţe, construite peste drum de gară, pe terenul de 48232 m.p. dăruit de Primărie (1906). Vechiul deziderat al edililor ca oraşul Iaşi şi Gara să capete importanţă în schimbul internaţional de mărfuri dintre est şi vest (născut odată cu linia largă Iaşi-Ungheni), se împlinea. În marile magazii, cu linii ferate şi rampe de încărcare şi descărcare a vagoanelor, soseau cantităţi uriaşe de sare, cereale, cherestea, păcură şi făină, destinate porturilor de la Marea Neagră.

Istoria amplasării statuii lui Cuza

Observîndu-se uitarea în care căzuse domnitorul Alexandru Ioan Cuza, făuritorul Unirii, în vara anului 1903, un Comitet de iniţiativă condus de Grigore Ghika-Deleni, propunea ridicarea unui monument (discutat în şedinţa Consiliului comunal încă din anul 1891).

Fondurile urmau a se strînge prin subscripție publică. Din acest motiv entuziasmul cu care s-a pornit acțiunea, pe parcurs, a început a se tempera.

Iasi Bis. Sft. Sava - Sec. XV

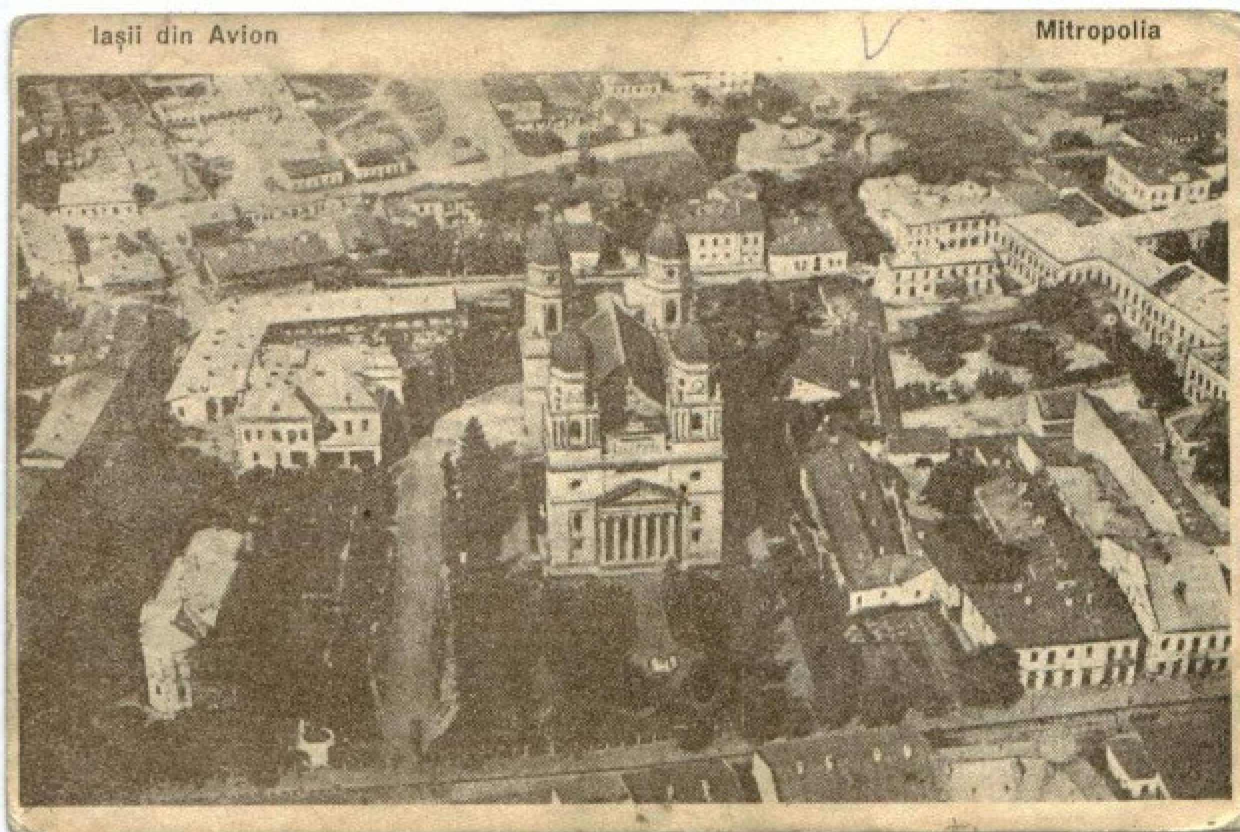
Dupa gravura in arama de Al. Ionescu - Iasi

Editura Autorului

Nedatata, Necirculata (1930)

Existau şi unele rețineri printre guvernanți, socotindu-se că s-ar putea supăra familia regală. Aşa a apărut mai acceptabilă ideea ridicării unei statui simbolizînd Unirea cu amplasare în Piața Unirii pe locul destinat inițial fostului domnitor: Forurile legiuitoare votaseră chiar şi suma de 300.000 lei, anunțîndu-se şi un concurs internațional.

Astfel statuia domnitorului Cuza urma a fi amplasată în Piața Nouă deschisă în fața Primăriei (astăzi sediul Stării Civile), la răspîntia străzilor Ştefan cel Mare, Vasile Alecsandri şi Golia (prevăzută a lua numele Cuza Vodă). În acest scop, pentru lărgirea spațiului, Consiliul comunal aproba cumpărarea (prin decizia 428 din 12 septembrie l909) şi demolarea caselor Rosetti-Solescu – aflate cam pe locul din fața hotelul „Continental”. Fluturînd argumentul că domnitorul înființase Primăriile şi locuise aproape, primarul N. Gane începuse construcția soclului, dar se opuneau cu înverşunare profesorii A.D. Xenopol, Nicolae Iorga şi A.C. Cuza, aprigi susținători ai aşezării statuii în Piața Unirii (septembrie 1910), lîngă răspîntia vechiului han Petre Bacalu, unde începuseră manifestațiile patriotice pentru Unirea Principatelor şi se jucase Hora Unirii între anii 1857-1859. Cum era de aşteptat, pe această temă s-au iscat controverse publice, locale şi în țară, alimentate de jurnalele partidelor. Unii susțineau statuia domnitorului Cuza, iar alții pe cea a Unirii. Pentru a scoate din discuții Casa Regală şi a potoli spiritele, regele Carol a donat şi el o sumă în contul statuii lui Cuza. Lumea însă nu se liniştise. Sosind, între timp, şi statuia, aceasta a fost depozitată într-o magazie a Primăriei. Chemat telegrafic sculptorul Raffaello Romanelli (din Firenze, Piaza Spirito 26), accepta Piața Nouă ca şi Grigore Ghica, soluția fiind sprijinită şi de Consiliul comunal, prin decizia 504 din 9/ 22 octombrie 1910, spre bucuria primarului N.Gane.

Iasii din Avion Mitropolia

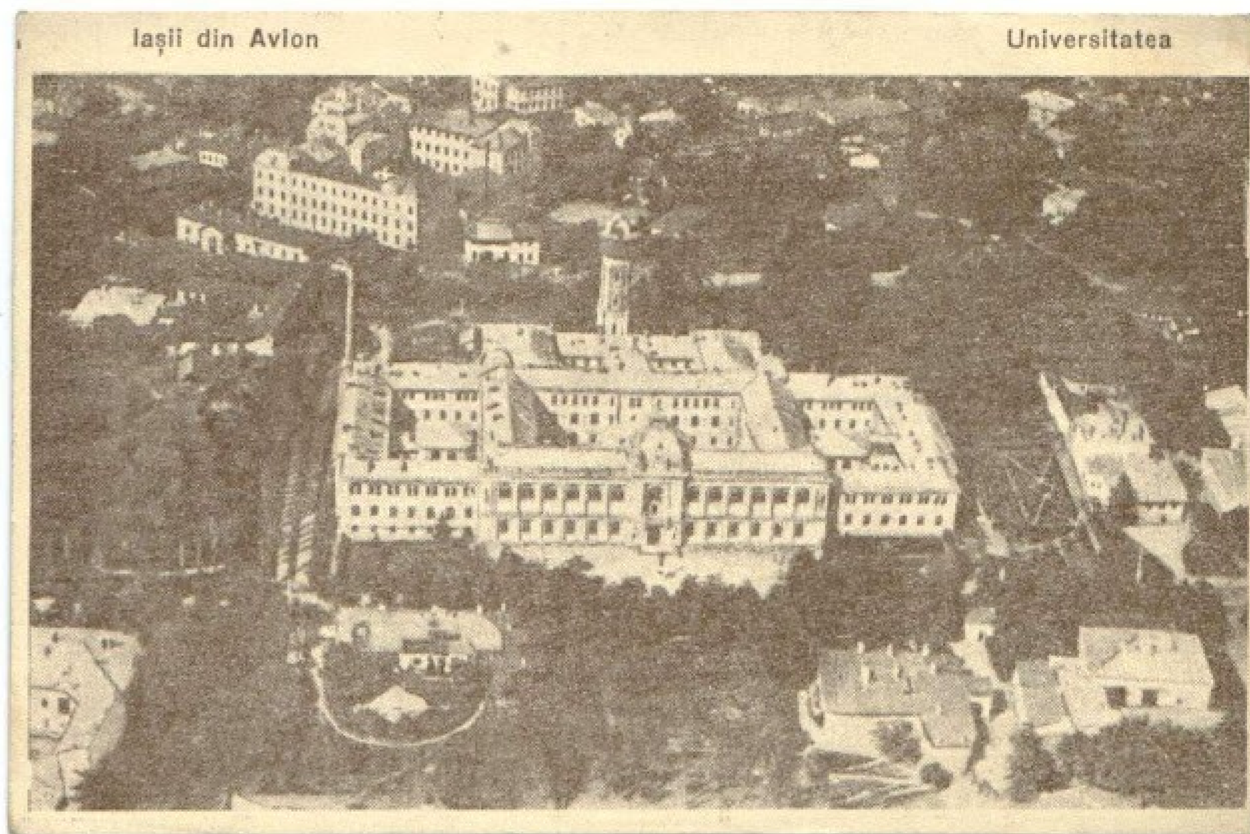
Sprijiniti Aviatia Romana

Nedatata, Circulata - exp. - __ (1928)
- dest. - __

Cuza Vodă se aşează în Piața Unirii

Schimbîndu-se însă conducerea politică a oraşului, în şedința noului Consiliu comunal din 2 mai 1911, sub preşedinția lui D.A. Greceanu, recent ales primar, se hotăra ca statuia domnitorului Al. I. Cuza să se aşeze în Piața Unirii. Zadarnic protestau preşedintele şi o parte din Comitetul său de inițiativă. Sculptorul, iarăşi chemat să dea detaliile pentru acest amplasament, primea o comandă pentru coroanele de bronz şi plăcile de marmură.

Soclul din Piața Nouă, numită Piața Cuza Vodă, rămînea gol propunîndu-se ocuparea lui cu un monument al eroilor de la Plevna sau cu o cişmea artistică, pentru care soseau şi oferte din țară şi din străinătate. Toate fiind pregătite, se fixa data dezvelirii monumentului

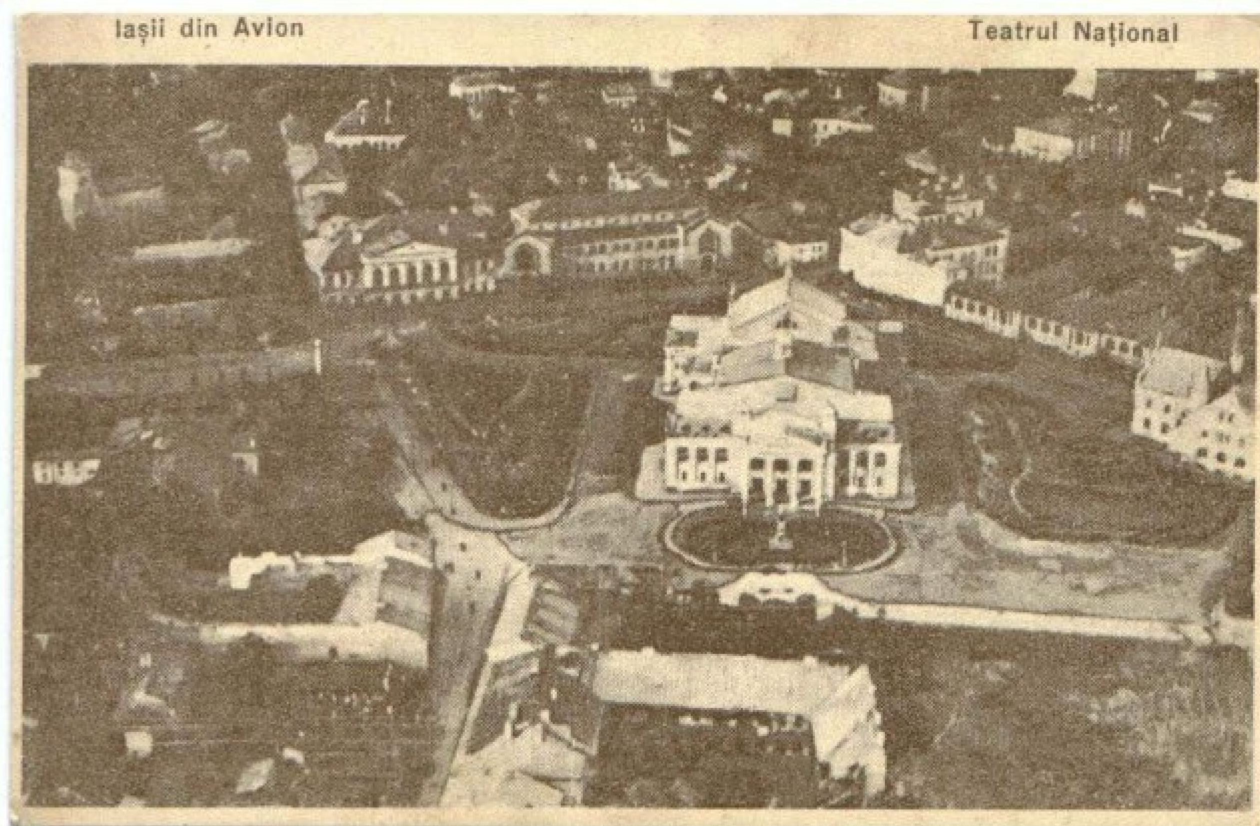

Iasii din Avion Universitatea

Sprijiniti Aviatia Romana
Nedatata, Necirculata

în 27 mai 1912. La festivităti era invitat şi suveranul Carol I, care sosea dimineața, împreună cu principele moştenitor – Ferdinand şi fiul acestuia – Carol. Au fost întîmpinați la gară de toate autoritățile, bucuroase că s-a încheiat bătălia statuilor ce înveninase viața politică a oraşului. Ceremonia începea la ora 12 cu un

serviciu religios, după care suveranul, trăgînd de un cordon, lăsa să se vadă frumoasa statuie, în aplauzele participanților. Au vorbit, apoi, mitropolitul Pimen al Moldovei, preşedintele Comitetului
Grigore Ghica-Deleni, primarul Gh. N. Botez, un student, profesorul A.D. Xenopol din partea Universității ieşene, N. Iorga – în numele Universității bucureştene, ministrul C.C. Arion, un veteran – Skeletti, şi săteanul Dumitru Solomon.

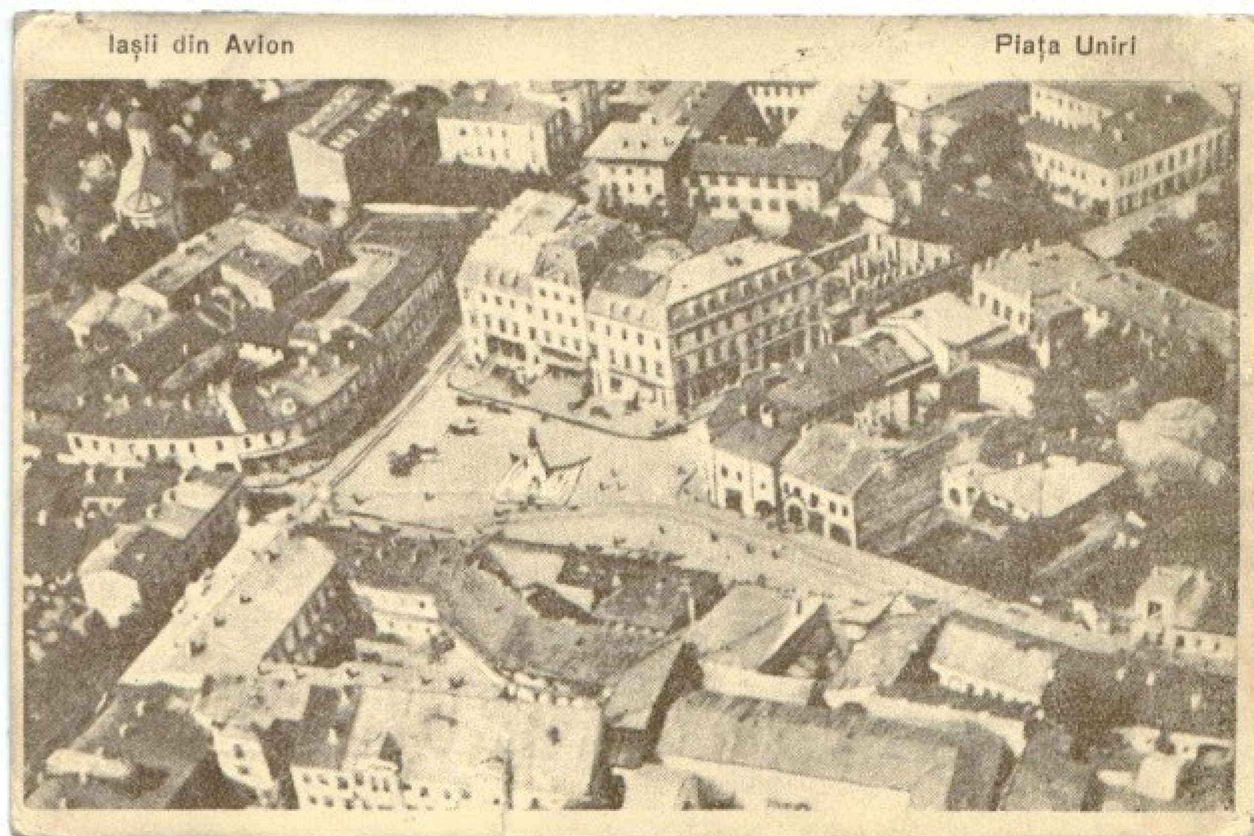
Iasii din Avion Teatrul National

Sprijiniti Aviatia Romana
Nedatata, Necirculata

Luînd cuvîntul, suveranul arăta semnificația revenirii în „iubita Mea a doua Capitală”, subliniind meritele domnului Unirii şi declarînd: „Primul Rege al

României îşi îndeplineşte o sfîntă datorie către vrednicul Domnitor al țărilor surori unite aducînd în fața acestui monument prinosul de cinstire ce se cuvine memoriei lui Cuza Vodă". Urma defilarea şcolilor, a unităților militare şi a veteranilor veniți din toată țara (participau peste 6000 de săteni avînd între ei pe Năstase Roată , fiul lui Moş Ioan Roată). Cu acest prilej se lua cunoştință de hotărîrea ca Regimentul 7 Roşiori, în care servise fostul domnitor, să poarte numele de Regimentul 7 Roşiori „Cuza Vodă". Festivitățile se încheiau cu banchetul oferit oficialităților la Mitropolie şi o masă comună, în Grădina Copou, destinată sătenilor.

Pentru suveran aceasta a fost ultima sa vizită la Iaşi, întrucît în dimineața zilei de 27 septembrie/10 octombrie l9l4 , după începerea războiului, se pierdea, la Sinaia, măcinat de gînduri. Rămînea urmaş principele Ferdinand.

Iasii din Avion Piata Unirii

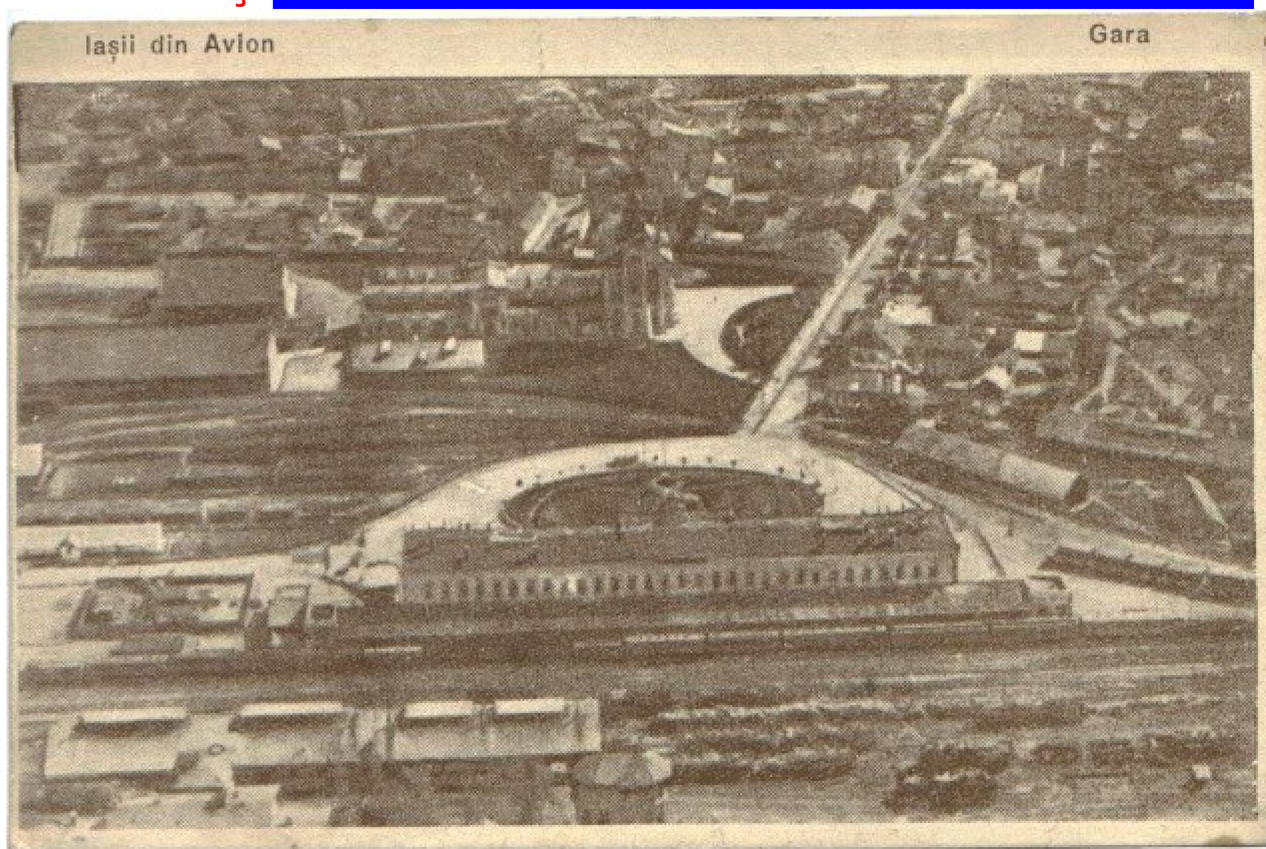
Sprijiniti Aviatia Romana
Nedatata, Necirculata

Pretutindeni, în țară şi la Iaşi, se săvîrşeau triste ceremonii religioase.
În şedința din 1 noiembrie 1914, Consiliul comunal din Iaşi hotăra să i se închine o lucrare , pe care o alcătuia N.A. Bogdan, autorul şi a monografiei „Oraşul Iaşi”. Lucrarea închinată fostului rege se tipărea în anul 1916, cu titlul „Regele Carol I şi a doua sa capitală”.

1911 – Apa vine de la Timişeşti

Apa potabilă era o mare problemă a bătrânului Iaşi. Fără surse care să facă faţă nevoilor oraşului, primăria începea studiile pentru aducerea apei fie de la Prut fie de la Timişeşti.

Variantele încep a fi discutate în 1897, dar abia în 1904, după îndelungate discuţii şi proiecte, decizia finală este aducţiunea de la Timişeşti. Deşi este varianta cea mai scumpă este preferată pentru o apă de calitate. Furnizarea apei începe în 1911, iar conducta este inugurată cu fast cu ocazia serbărilor Jubileului Universităţii [redacted]

Iasii din Avion Gara

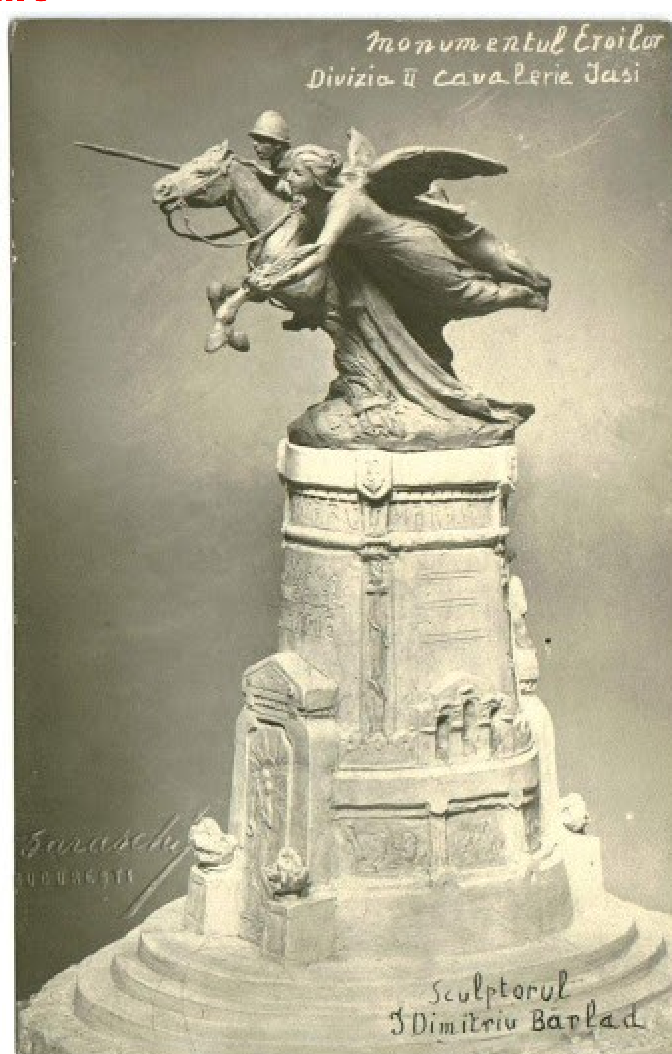
Sprijiniti Aviatia Romana

Nedatata, Necirculata

În perioada marilor transformări, alături de asfaltări, aducerea tramvaiului, iluminatul public şi restaurarea monumentelor, revine pe agenda publică problema apei potabile. Cişmelele publice şi fântânile nu fac față cererii tot mai mari, la fel fiind şi cazul conductei pe

apeduct care lega valea Ciricului de casa de apă de la Golia. Primarii de la sfârşitul secolului XIX şi începutul secolului XX, între care Gh. Lascăr (1904-1907), urmau să poarte bătălia apei, luptînd pentru aducerea acesteia de la Timişeşti, potrivit proiectului propus de W. Lindley.

Soluțiile locale

Iasi Monumentul Eroilor
Divizia II Cavalerie
Sculptorul - I. Dumitru Barlad

T. Baraschi Bucuresti Tip II

Nedatata, Necirculata

Apa fiind cerința cea mai importantă a bătrînului Iaşi, aşa cum s-a mai arătat, problema ei a stat mereu în atenția administrației locale încă de la înființarea Primăriei şi merită a fi reamintită. Toți primarii au avut-o în față, căutîndu-se mereu surse pentru creşterea debitului livrat consumatorilor, folosindu-se cele aproximativ 1200 fîntîni şi 65 cişmele cu 14 havuzuri (bazine) alimentate din izvoarele locale de la Aroneanu, Ciric, Şapte Oameni, Galata, Copou, Repedea.
Astfel, sub primariatul lui Dimitrie Gusti, se mărea capacitatea conductei dintre Ciric şi Golia, aşezîndu-se, peste podul de fier ce tocmai se construia în josul străzii Cucu, o conductă de 25 cm diametru, cu tuburi din fontă, aduse din Franța. Lucrările le supraveghea inginerul Fragneau, care construise podul peste Prut. În noiembrie 1882 se termina aşezarea tuburilor, dar, din cauza iernii, podul nou de fier ce avea să dea numele zonei (Podul de Fier) se definitiva abia în vara anului 1883. Vechiul apeduct pe care trecea conducta, cu diametrul doar de 18 cm, urma a se dărîma (1887).

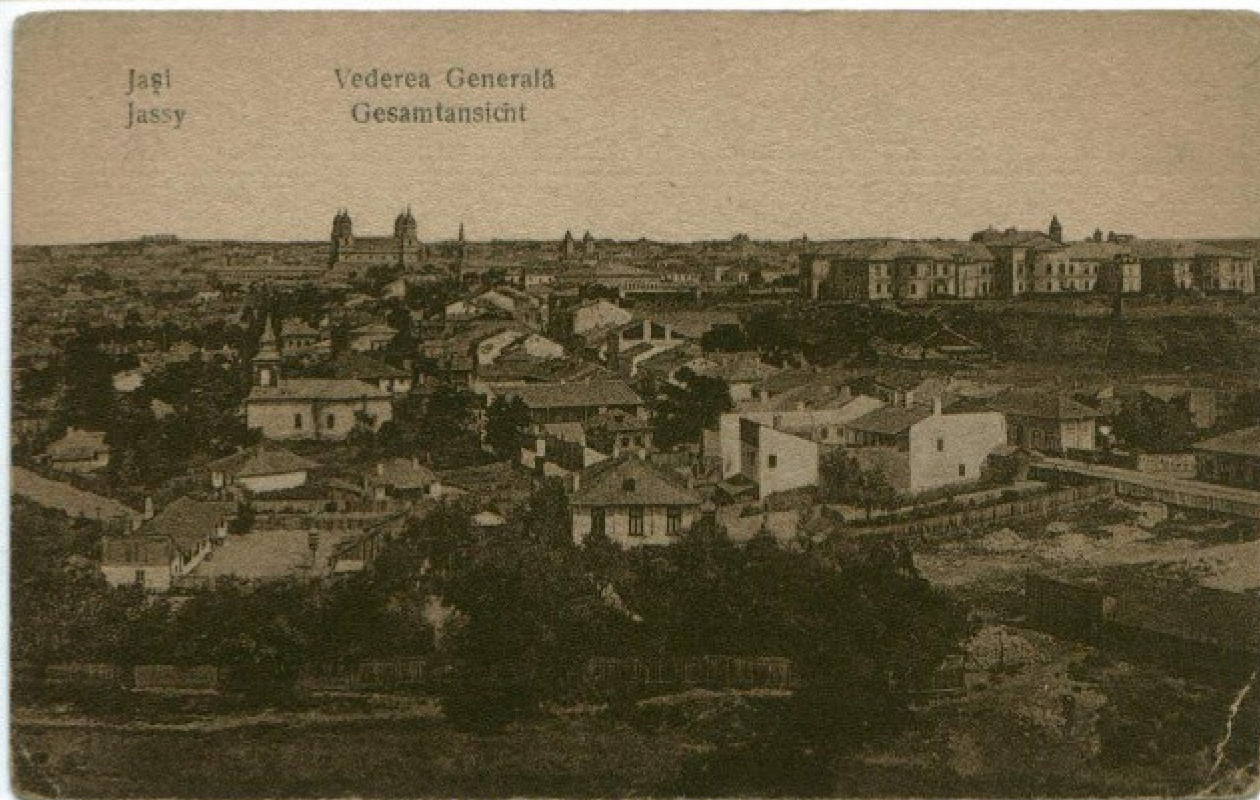

Lucrari in Pacurari la conducta de apa de la Timisesti

Arhitectul Fragneau, în numele casei G. Eiffel & Comp, mai propusese, încă din 1874, suplimentarea cantității de apă cu circa 3000 m.c., folosind pînza freatică (de mare adîncime – 120 m.) găsită în preajma Gării de mărfuri (pe unde este acum Fabrica de țigarete).

În altă soluție propunea şi o aducțiune de la Prut pentru 6000 m.c.

Studii pentru apa ieşenilor

Iasi Vedere Generala Tip II

Ed. Bahnhof und Feldbhchhandel - Geselischaff , Berlin Nr. 357

Nedatata, Necirculata

Primarul N. Gane şi Consiliul comunal, după o atentă analiză, acceptau pe aceea a celebrului hidrolog englez W.H. Lindley, proiectant al mai multor lucrări de aducțiune (Varşovia, Manhein, Hamburg, Wurzburg, Samara, Craiova, Elberfeld…) La 3 mai 1897, Primăria încheia contractul pentru furnizarea a circa 10.000 m.c. apă de izvor pe zi. Pornindu-se la treabă, s-au făcut sondaje în zona Prutului, Bahluiului, Siretului, Moldovei, ajungîndu-se la concluzia că cea mai bună apă era cea din zona Timişeşti, unde se putea colecta 15.000 m.c. într-o primă fază şi circa 30.000 m.c. ulterior. Singurul cusur era acela că, pentru a ajunge

la Iaşi trebuia parcursă o distanță de aproximativ 100 km. Exista posibilitatea realizării aceluiaşi debit şi din Prut, printr-o priză cu instalații de pompare. Aducțiunea de la Timişeşti avea avantajul unei ape de izvor pure, cît şi a căderii naturală datorită diferenței de altitudine dintre sursă şi oraşul Iaşi.

Jasi Universitate Nr. 358

Bahnhof und Feldbuchhandel - Berlin Tip II

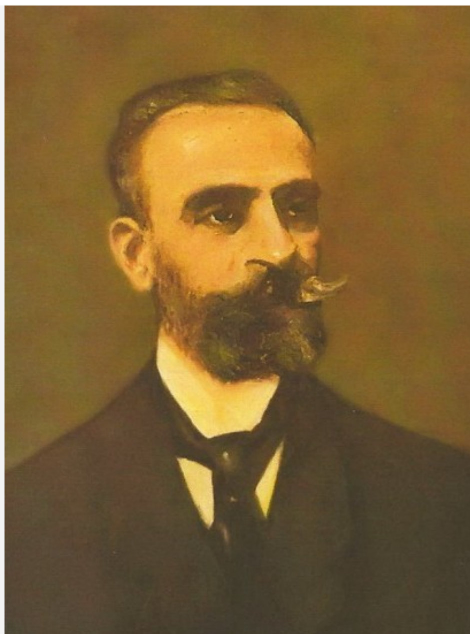
Nedatata, Necirculata

Raportul hidrologului, înaintat primarului Al. Bădărău, în septembrie 1899, cu două variante de traseu, era primit cu rezerve, căci aducțiunea presupunea cheltuieli de peste 12 milioane lei şi unii consilieri considerau planul „fantezist ” sau „utopic” pentru posibilitățile financiare ale comunei.

Reluînd o idee mai veche, inginerul şef al Comunei, Ch. Chaigneau, propunea o aducțiune de la Prut (Ungheni) pentru circa 10.000 m.c. pe zi.

La 9 iulie 1900, Consiliul comunal aproba soluția Prutului, dar nu avea perspective deşi proiectantul găsise punct de priză mai aproape, la Țuțora. Ziarele intraseră iar în război, fiecare variantă avînd partizani vehemenți. Schimbarea primarului, în ianuarie 1901, îngropa proiectul. Erau pe tapet: proiectul inginerului Bejan – pentru colectarea apei din valea Ciricului; al inginerului Savul – cu aducțiune de la Gherăeşti; al hidrologului Lindley – de la Prut şi tot al lui Lindley – de la Timişeşti, deşi acesta costa de aproape trei ori mai mult decît celelalte.

Timişeşti – utopia devine realitate

Ghe. Lascar - în timpul primariatului sau se ia decizia aductiunii de la Timisesti

În anul 1904, primarul C.B. Pennescu opta pentru soluția aducțiunii de la Timişeşti, pe care o punea în lucru urmaşul său, primarul Gh. Lascăr. Inginerul A. Savul din Serviciul Tehnic al Primăriei primea sarcina adoptării soluției lui Lindley la posibilitățile practice şi, în septembrie 1905, Consiliul comunal aproba demararea lucrărilor. Proiectul inginerului Savul era şi el îmbunătățit prin varianta Cantacuzino-Papadopol. Au urmat mai multe licitații (cu discuții şi acuzații în presă), încheiate cu aceea din 27 ianuarie/9 februarie 1907, cîştigată de firma Union Baugesellschaft din Viena.

În fine, la 9 februarie 1907, se încheia contractul de execuție între constructor şi Primăria Iaşilor, dar primarul Gh Lascăr nu avea şansa să vadă sfîrşitul lucrării sub conducerea sa, căci cădea guvernul conservator şi locul lui îl lua N. Gane, inițiatorul proiectului.

Jasi Biblioteca Universitatii Nr. 364

Bahnhof und Feldbuchhandel - Berlin

Nedatata, Necirculata

După multe eforturi, prin noiembrie l9l0 , conducta de aducțiune a apei în Iaşi, lungă de aproximativ 103 km, ajungea în oraş, iar la 6 ianuarie 1911 apărea şi apa Moldovei, făcîndu-se sfințirea. Distribuția începea după 5 aprilie 1911. Primar devenise D.A. Greceanu, dar inaugurarea urma a se face în perioada serbărilor Jubileului Universității, prevăzută toamna.

Sărbătoarea, stabilită pentru zilele de 26-29 septembrie 1911, aducea la Iaşi invitați din întreaga țară, reprezentanți ai universităților europene, pe suveranul cu regina şi principii moştenitori. Ca întotdeauna, programul oficial al serbărilor se întocmise de Primărie şi prevedea ca familia regală să

fie întîmpinată la gară, în ziua de duminică, 25 septembrie, orale 4 p.m., de „toate autoritățile oraşului cu Doamnele lor” . Pentru ca primirea să fie cît mai călduroasă populația era informată cu înştiințarea: „*Cetăţeni! După 7 ani Iaşul are din nou fericirea de a primi între zidurile sale pe iubiţii noştri Suverani şi Augusta Dinastie: M.M.L.L. Regele şi Regina, A.A.L.L. R.R. Pricipele şi Principesa României, A.S.R. Principele Carol, A.S.R. Principesa Elisabeta. Vor sosi în oraşul nostru în ziua de duminică, 25 septembrie a.c., orale 4,30 p.m. pentru a lua parte la serbările jubiliare ale Universităţii. Cetăţeni! E de datoria tuturora fără nici o deosebire, să Le ieşim întru întîmpinare, urîndu-Le bună venire, şi să-l înconjurăm cu aceeaşi dragoste nemărginită şi adîncă încredere de care întotdeauna cea de a doua Capitală a ţării a ştiut să dea dovadă faţă de Tron şi Dinastie. Primar, D.A. Greceanu*“.

Ion Mitican

Electricitate, tramvai şi monumente

Începutul secolului XX înseamnă pentru Iaşi continuarea modernizărilor. Aducerea tramvaiului electric reconfigurează străzile din centru. În 1904 sunt inaugurate după restaurare Sf Nicolae Domnesc şi Trei Ierarhi. În 1906 statuia lui Vasile Alecsandri înlocuieşte statuia lui Gheorghe Asachi în fața Teatrului Național

Tramvaiul electric apare la Iaşi

Semnîndu-se, la 19 martie 1898, contractul între Primărie şi Societatea Algemeine Electricitäts Gesellschaft (AEG) din Berlin pentru aducerea tramvaiului electric la Iaşi, străzile fiind întortochiate, urmau numeroase probleme cu alinierea, retragerea caselor pe noile poziții indicate de planul inginerului Gr. Bejan, pentru a se da drum liber „trăsurilor fără cai”.

Jasi

Nr 361

Facultatea de Medicina si Institutul de Anatomie

Bahnhof- und Feldbuchhandel - Gesellschaft m. b. H., Berlin C. 19 Gesetzl. gesch.

Tip I

Nedatatã , Necirculatã

Se făceau exproprieri, se cumpărau terenuri de la proprietarii aliniați, altora, după caz, vînzîndu-li-se , se mutau ziduri şi garduri, nu fără ponoase electorale la adresa înlocuitorilor lui Nicolae Gane, care făcuse „pozna” aducerii tramvaiului, lăsînd urmaşilor bătăi de cap.

Jasi Spitalul si biserica Sf. Spiridon Nr. 360

Bahnhof und Feldbuchhandel - Berlin

Nedatata, Circulata - exp. - 14 JEN 922 IASSI - GARA

- dest. -

Totodată, se executau şi lucrările de electrificare a oraşului, contractate de Primărie cu Societatea Continentale Gesellschaft für Electriche Unternehmungen din Nürnberg, la 15 noiembrie 1897. În ziua de 8 septembrie 1898 se punea piatra fundamentală la clădirea Uzinei, iar peste vreo 8 luni, mai bine zis la 6 mai 1899, „Uzina de lumină”, cum se mai numea, furniza curentul alternativ, cu tensiune înaltă de 3000 V şi tensiune joasă de 300/150 V, în rețelele oraşului. Se afla pe strada Moțoc, numită apoi „strada Uzinelor”, fiindcă tot acolo se construia şi

Uzina electrică a tramvaielor, ce avea să fie dată în exploatare la 1 martie 1900.
Societatea de Electricitate îşi organizase un birou comercial în Casa Neuchötz din strada Ştefan cel Mare nr. 1 – unde este acum restaurantul „Select”. Luni dimineața, în ziua de 24 ianuarie 1900, începeau voiajurile experimentale ale primelor tramvaie, la 17 februarie/1 martie 1900 punîndu-se în circulație, pentru public, linia Gară-Hală, la 6/19 martie – linia Păcurari, iar la 7/20 martie – tronsonul Hală-Socola şi apoi celelalte.
Cu fast sunt redeschise Sf. Nicolae Domnesc şi Trei Ierarhi

Jasi Seminariul Venniamin Nr. 356
Bahnhof und Feldbuchhandel - Berlin
Nedatata, Necirculata

Pe la începutul anului 1903, anunțîndu-se vizita de cîteva zile (din 14 ianuarie), a principelui moştenitor Ferdinand, se continua acțiunea apropierii augustei sale persoane de fosta capitală a Moldovei şi de aleşii săi. În acest scop, seara, după efectuarea inspecțiilor protocolare, lua masa în localul Primăriei (din strada Golia), laolaltă cu oficialitățile şi personalitățile locale.
Primarului C.B. Pennescu, îi revenea plăcuta misiune de a reda oficiilor religioase biserica „Sfîntul Neculai cel Mare" sau „cel Bogat", în care se ungeau vechii domni ai Moldovei, cît şi biserica Trei Ierarhi. Terminîndu-se lucrările principale începute prin anul 1884 – la prima şi în 1882 – la a doua, cu toate că mai erau de făcut clopotnițele, grilajul şi Sala gotică din fostul Palat al lui Vasile Lupu, s-a hotărît sfințirea şi deschiderea lor.

Jasi Tetrul National

Ed. _ (Berlin)

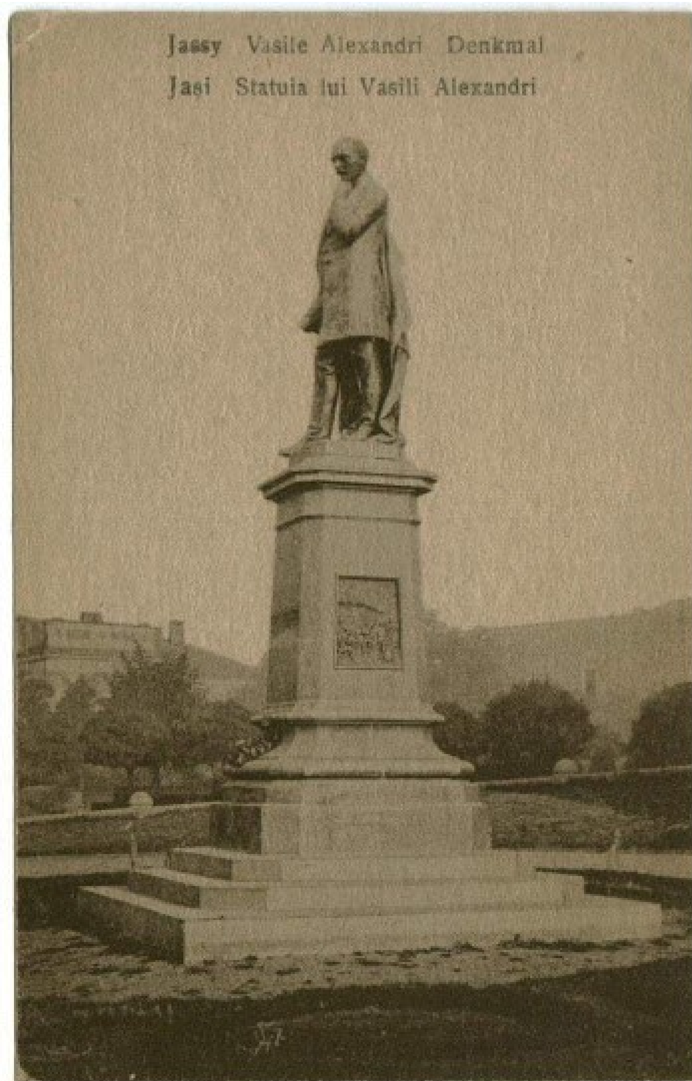
Nedatata, Circulata - exp. - 15 SEP 927 IASI

- dest. -

În acest scop, vineri, 1 octombrie 1904, la ora 4 p.m., sosea la Iaşi, pentru o săptămînă întreagă, familia regală cu regele Carol, regina Elisabeta, principele Ferdinand, principesa Maria şi moştenitorii lor.

Potrivit obiceiului, lumea fusese anunțată – prin ziare şi afişe – să le iasă înainte pe întreg parcursul, la gară întîmpinîndu-i, cu pîine şi sare, primarul, Consiliul comunal şi toți oficialii şi demnitarii locali. Ca întotdeauna, întreg cortegiul de trăsuri a mers mai întîi la Mitropolie şi apoi la sediul Comandamentului Corpului IV(din Copou), unde s-a stabilit reşedința

suveranului. Seara a avut loc o masă de gală ,la care primarul şi-a arătat recunoştința pentru sprijinul acordat terminării celor două monumente. A doua zi, sîmbătă, 2 octombrie, s-a săvîrşit sfințirea ctitoriei lui Ştefan cel Mare, iar duminică, 3 octombrie, sfințirea ctitoriei lui Vasile Lupu. Participau sumedenie de invitați, trimişii Rusiei şi Austriei, Corpul Consular, miniştri, ofițeri şi mulți ieşeni.
Biserica Trei Ierarhi, abia scoasă dintre schele, impresiona întreaga asistență cu dantelăria exterioară de piatră, catapeteasma din marmură de Carara, mozaicul Sfintei Paraschiva şi podoabele sale strălucitoare, fiind considerată o capodoperă. În aceeaşi zi de duminică, după amiază, invitații vizitau Şcoala Militară.

Jasi Nr. 362
Statuia lui Vasili Alexandri

Bahnhof und Feldbuchhandel - Berlin
Nedatata, Necirculata

Anul 1905 aducea o mare realizare economică: deschiderea Atelierelor C.F.R. Nicolina, sorocite să dea Iaşului putere industrială şi peste 1000 de locuri de muncă.

Alături de elevii aşezați în flancuri, pentru defilare şi exerciții militare, înalții oaspeți găseau şi pe micul principe Carol (viitorul rege Carol al II-lea), fiul lui

Ferdinand, înscris la Şcoala ieşeană. Luni, 4 octombrie, se vizita Seminarul „Veniamin Costache”, aflat în sărbătorile Centenarului şi apoi restul instituțiilor şi al şcolilor principale, miercuri, 6 octombrie, călătoria la Iaşi încheindu-se.

Vasile Alecsandri ia locul lui Gheorghe Asachi în fața teatrului

Jasi Strada Stefan cel Mare Nr. 359

Bahnhof und Feldbuchhandel - Berlin

Nedatata, Necirculata (1921)

La 15 octombrie 1906 fosta capitală a Moldovei trăia din nou bucuria unei sărbători. Se dezvelea statuia din bronz a poetului Vasile Alecsandri. O realizase sculptorul Wladislav Hegel, fondurile obținîndu-se prin subscripția publică deschisă în luna august 1890, în

timpul primariatului lui Vasile Pogor. Statuia era aşezată pe soclu încă din anul precedent şi i se mai anunțase o deschidere fastuoasă prin luna august.
Pînă atunci locul ei fusese ocupat de statuia din marmură de Carara a cărturarului Gh. Asachi, dezvelită în 14 octombrie 1890 la Trei Ierarhi, adusă aici în septembrie 1897, după terminarea Teatrului – drept recunoştință pentru realizarea primului spectacol în limba română – şi iarăşi mutată, dar în fața şcolii de lîngă vechiul amplasament (1905).
Ca de obicei, operei lui Hegel gazetele îi l descopereau cusururi: „ nici atitudinea, nici chipul, luminos ce avea marele nostru poet nu se regăsesc în l bronz “, scria „ Ecoul Moldovei” din 13 decembrie 1905.
Fiindcă se întîrzia dezvelirea, aceeaşi gazetă îi * publica presupusele gînduri (în 11 iunie 1906), scriind că eroul vrea să iasă de sub giulgiul acoperitor şi l întreba dregătorii oraşului „pe cînd, tiranilor, îmi j ridicați muşamaua sub care mă înăduşiți ? “.
La inaugurare participau delegați din toate părțile țării şi un mare grup de țărani bucovineni -bărbați şi femei îmbrăcați în frumoase costume naționale -, conduşi de vreo 30 de preoți, învățători şi scriitori bucovineni.
Defilarea lor prin fața statuii stîrnea un mare entuziasm, înlăcrimînd ochii privitorilor. Între coroanele depuse la picioarele poetului se afla şi una a regimentului vasluian Racova, pe care scria Statuia poetului Vasile Alecsandri : „Urmaşii celor nouă şi cu sergentul zece”.

Jasi Mitropolia Nr. 363

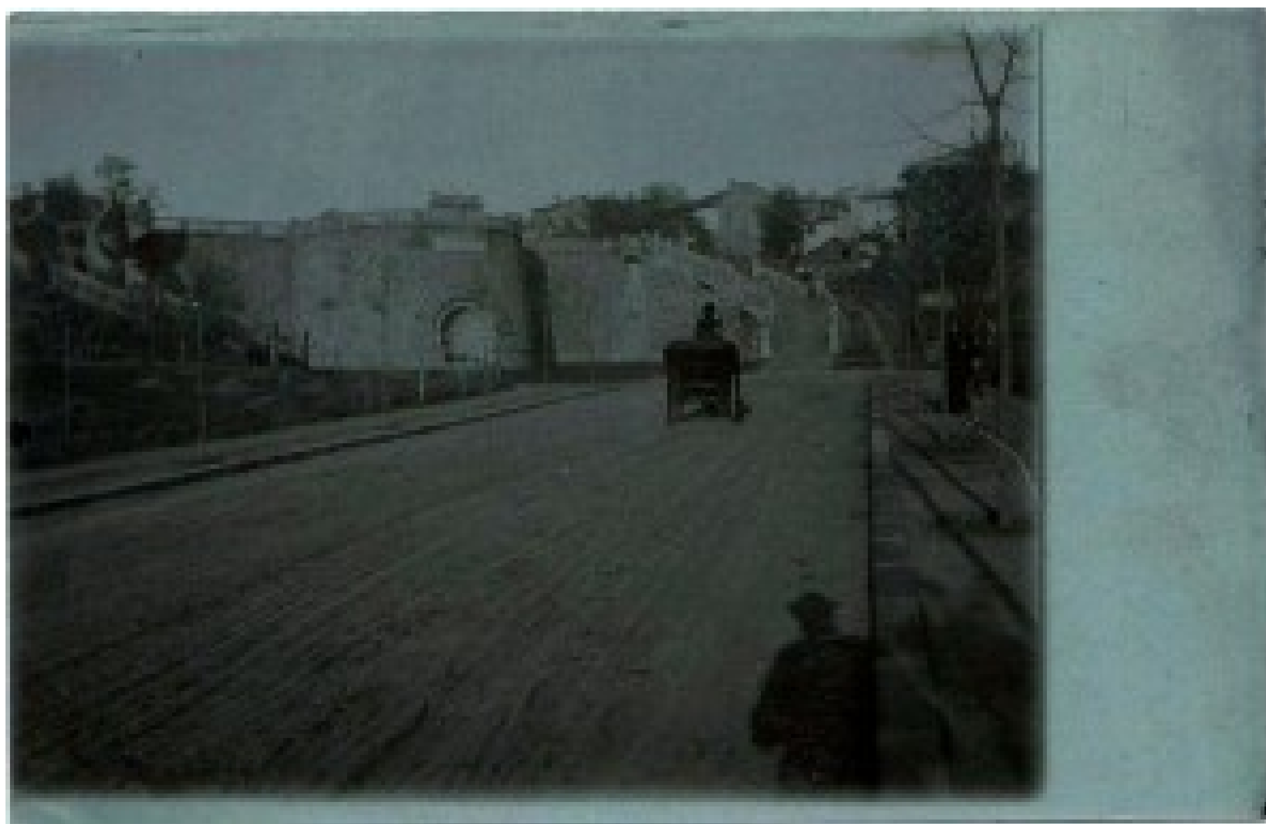
Bahnhof und Feldbuchhandel - Geselischaft Berlin Tip I

Nedatata, Necirculata

Cuvîntau 15 oratori între care şi tipograful I.S. Ionescu, din partea fostei tipografii a Junimii, cît şi veteranul junimist Nicolae Gane. Prin vorbe calde şi emoționante, acesta evoca amintirea poetului care „a întruchipat toate dorințele şi speranțele neamului nostru” .

Socotind că vajnicii bucovineni ce înfruntaseră opreliştile autorităților de ocupație austriacă şi trecuseră „cordunul” (granița) pentru a veni în România vor păstra semnele de iubire frățească, le amintea versurile poetului:

„Amîndoi sîntem de-o mamă,/ De-o făptură şi de-o samă./ Ca doi brazi dintr-o tulpină,/ Ca doi ochi într-o lumină./ Amîndoi avem un nume/ Amîndoi o soartă-n lume./ Eu ţi-s frate, tu-mi eşti frate,/ În noi doi un suflet bate."

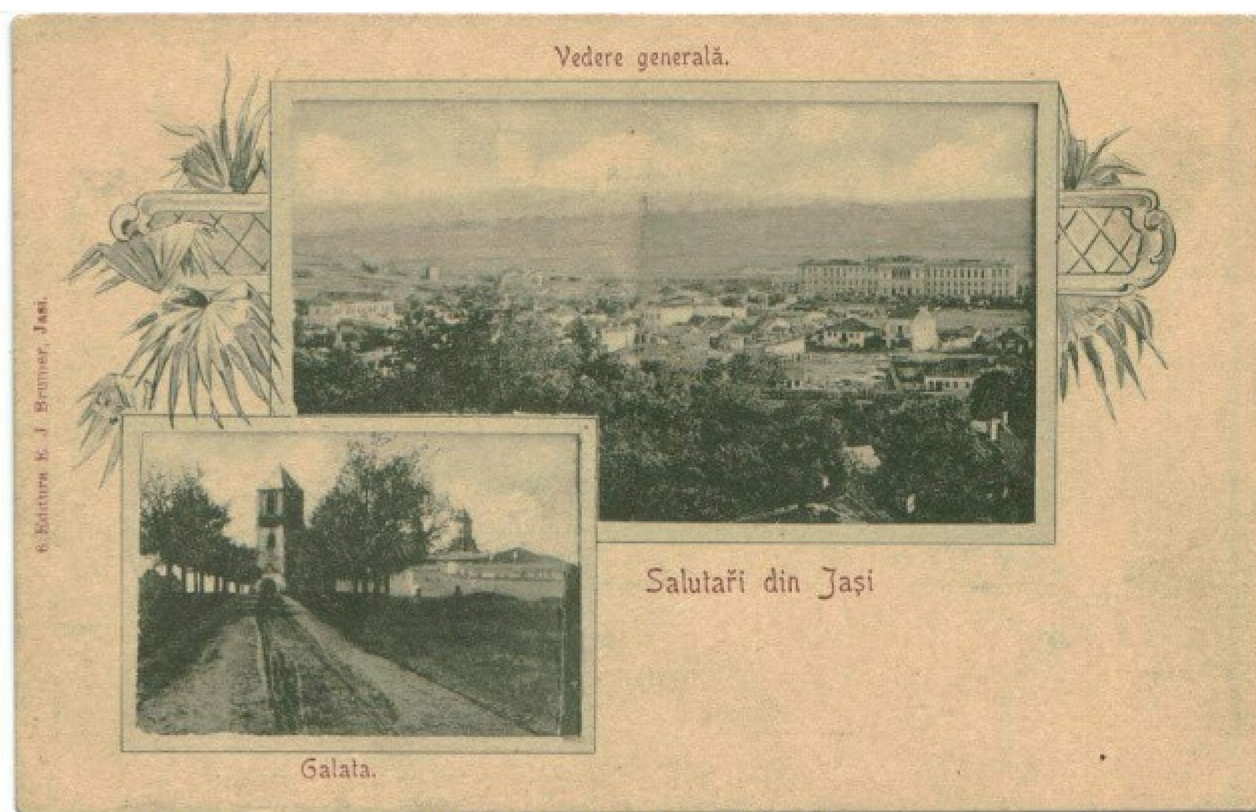
Iasi Rapa Galbena

Ed. _

Nedatata, Necirculata

Rîpa Galbenă sau Podul lui Eminescu

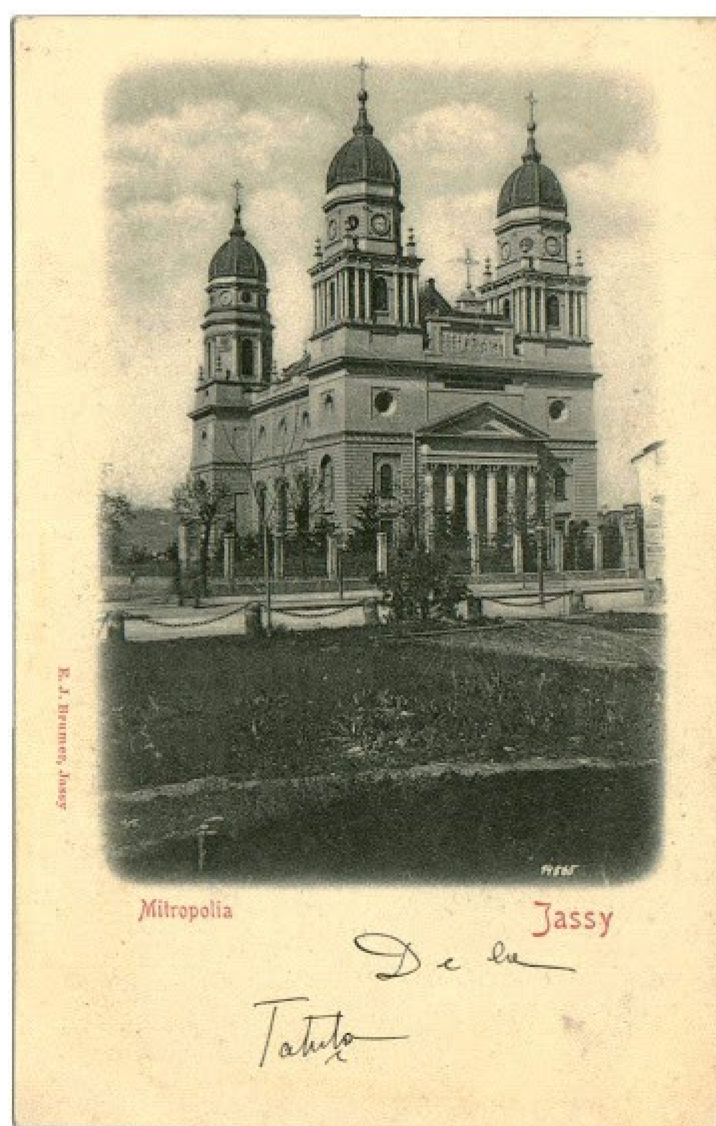
În 1897, primarul Gane demarează construcția Rîpei Galbene, menită să estetizeze malurile lutoase pline de apă dinspre Gară. La 7 martie 1902 este inaugurată esplanada ce devine punct de atracție pentru ieşeni. Versantul alunecător pune probleme noii construcții.

Jasi Galata & Vedere generala No. 6
Editura E.J. Brumer, Jasi.
Nedatata, Necirculata

Preocupat să elimine şi zona urîcioasă a Rîpei Galbene, cu maluri rupte de apele coborîte dinspre dealurile Muntenimii (Copoului) ca într-o cascadă lutoasă, primarul Nicolae Gane iniția construirea unei esplanade.

Inspirat de Eminescu

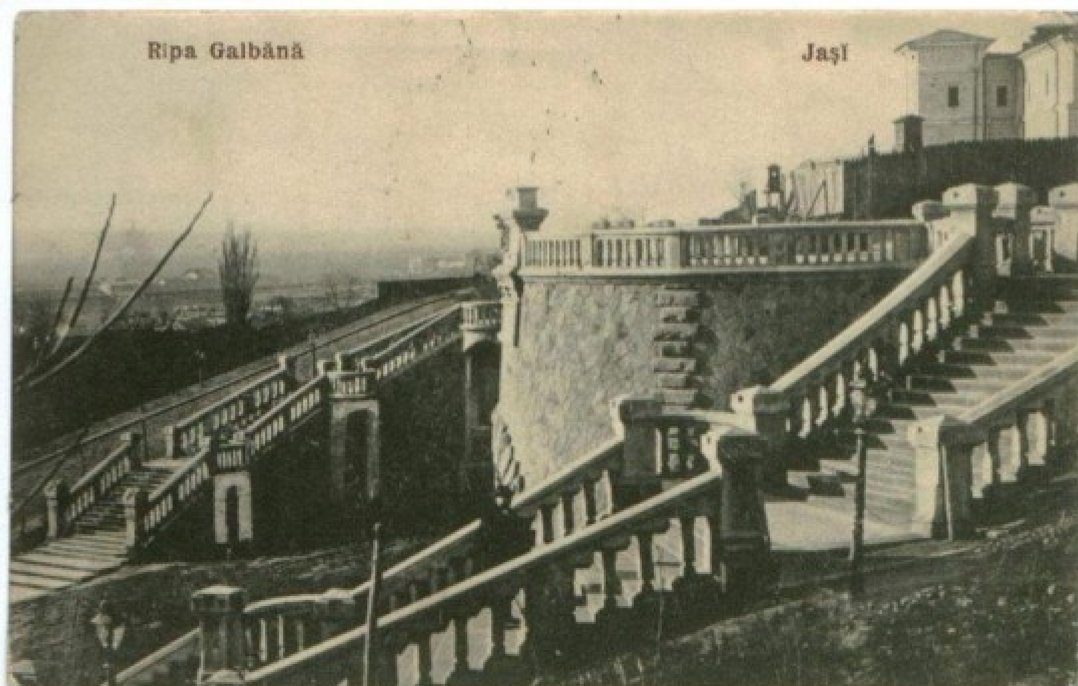

Jassy Mitropolia
E.J. Brumer, Jassy 14865
Nedatata, Necirculata

Deşi mărturisise unui jurnal că ideea îi venise „într-o noapte senină din luna august” , de fapt aceasta aparținea poetului Mihai Eminescu. Visător şi nostalgic, profund impresionat de trecutul şi frumusețea bătrînului Iaşi, poetul avea uneori plăcerea să privească imensa vale ce se întindea prăpăstioasă, la poalele tîrgului, de-a lungul Bahluiului. Înecată de

şuvoaie şi năpădită de nesfîrşitele păduri de rogoz, trestie şi păpuriş, mişunînd de păsări, peşti şi felurite gîngănii, părea o adevărată deltă în mijlocul căreia se ridica „Palatul Nemțesc” al Gării.

Cercetând încântătoarea privelişte, „rezemat cu coatele pe bara” de lemn, întinsă ca parapet, la marginile malurilor abrupte dinspre Cişmeaua Păcurari, uneori putea fi văzut poetul Mihai Eminescu. Acolo îl găsea într-o zi Gh. Popa Radu. Privea spre Galata. Întrebat ce face, avea să răspundă: „Ce să fac… admir natura; uite domnule Radu, spune-mi, cine ar fi în stare să-mi puie pe hârtie tabloul acesta care ni se prezintă înaintea ochilor. Doamne! exclamă el, ce poziție frumoasă are Iaşul! De aş avea eu bani, aş pune să se facă un pod de aici până pe dealul Galata. închipuie-ți, când acest pod ar exista, să stai în mijlocul lui, ce privelişte frumoasă ai avea. Cred că în lumea întreagă nu s-ar mai găsi pereche!” („O amintire din viața lui Eminescu”, „Arhiva”: nr. 5-6, 1900).

Zona este transformată total

Malul râpei sfârtecat de ape urca mereu spre târg, muşcând în fiecare primăvară şi toamnă ogrăzile caselor apropiate, încât unii târgoveți, mai sperioşi, vedeau sfârşitul „capitalei” prăbuşită în uriaşele prăpăstii de la Râpa Galbenă şi până la Râpa Pivigheţoaiei (căscată în preajma uliţei Talpalarilor, zisă apoi Săulescu), ce se adânceau mereu. După mai multe încercări de a „închide” această rană a Iaşului, primarul Nicolae Gane în cel de-al patrulea mandat demarează procedurile pentru construcția Rîpei Galbene. Lucrarea gîndită de primar avea menirea să igienizeze locul năpădit de necurățenii, să-l înfrumusețeze şi să creeze o legătură directă, printr-un bulevard modern, între Gară şi strada Copoului (Carol), aflată, de asemenea, în prefaceri. La cererea sa, inginerul şef Charles Chaigneau din Serviciul

Tehnic al Primăriei, prezenta planul general al noii străzi – cu raportul nr. 4269 din 5 septembrie 1897 – pe care primarul punea apostila: „La Consiliu" şi data de 9 septembrie 1897. Odată acțiunea pornită, urmau discuțiile de rigoare, inginerul Chaigneau întocmind planurile lucrărilor de canalizare, iar arhitectul I. Vignali pe cele ale unei esplanade ce avea să înlocuiască rîpa cea hîdă. La 3 martie 1898, Consiliul comunal le dădea girul, astfel că a doua zi porneau spre Bucureşti. Deşi lipseau fondurile, circa 400.000 lei, la cererea primarului, Ministrul de Interne şi Consiliul Tehnic Superior – prin Jurnalul din 9 aprilie 1898 -încuviințau execuția proiectelor.

Jassy Hotel Europa, A. Buch No. 17933
E. J. Brumer, Jassy
Nedatata, Circulata - exp. - 13 IAN 901 IASI
- dest. - _

Construcția dura până în 1902

Urmau licitațiile cîştigate de inginerul Virgil Hălăceanu pentru zidul de susținere şi scări, de M. Manoliu – pentru canalizare, inginerul I. Petrazoli preluînd supravegherea tehnică. Prin august, lucrările erau în toi, cu acest prilej deschizîndu-se şi două străzi noi: Regimentul 13 (astăzi Silvestru) şi Grivița (acum Străpungerea Silvestru), pentru trecerea canalelor spre Bahlui. Primarul Gane nu mai apuca să inaugureze frumoasa zidire căci, în aprilie 1898, Consiliul era dizolvat şi în locul celui vechi se instala altul, conducerea oraşului luînd-o, ca primar, Al.

Bădărău (conservator). Noii demnitari socoteau „operele” înaintaşilor gesturi de propagandă electorală, costisitoare pentru contribuabili. Deşi mai temperate, lucrările continuau. la 1 martie 1901, săvîrşindu-se recepția provizorie sub conducerea lui Constantin B. Pennescu, ales preşedinte al Comisiei Interimare doar de cîteva zile. Esplanada, cu cerdac înalt de Belvedere, balcoane, nişe şi monumentale scări laterale, mărginite de balustrade pentru lămpi şi statui , domina întreaga vale – lipsită pe atunci de mari clădiri – şi înlesnea o încîntătoare privelişte către Gară. Fîntînile arteziene susurau necontenit, iar stropii unui izvoraş limpede jucau printre pietricelele minicascadei de sub corpul central.

O inscripție plănuită mai jos, cu stema vechiului Iaşi, urma să consacre numele realizatorilor şi al celor doi primari – rivali politici -, care n-au avut fericirea inaugurării cînd se aflau în scaunul cîrmurii oraşului. Cu acest prilej s-au amenajat o stradă de legătură spre Păcurari, una spre Copou şi alta către Gară.

Esplanada deschidea privelistea catre Gara

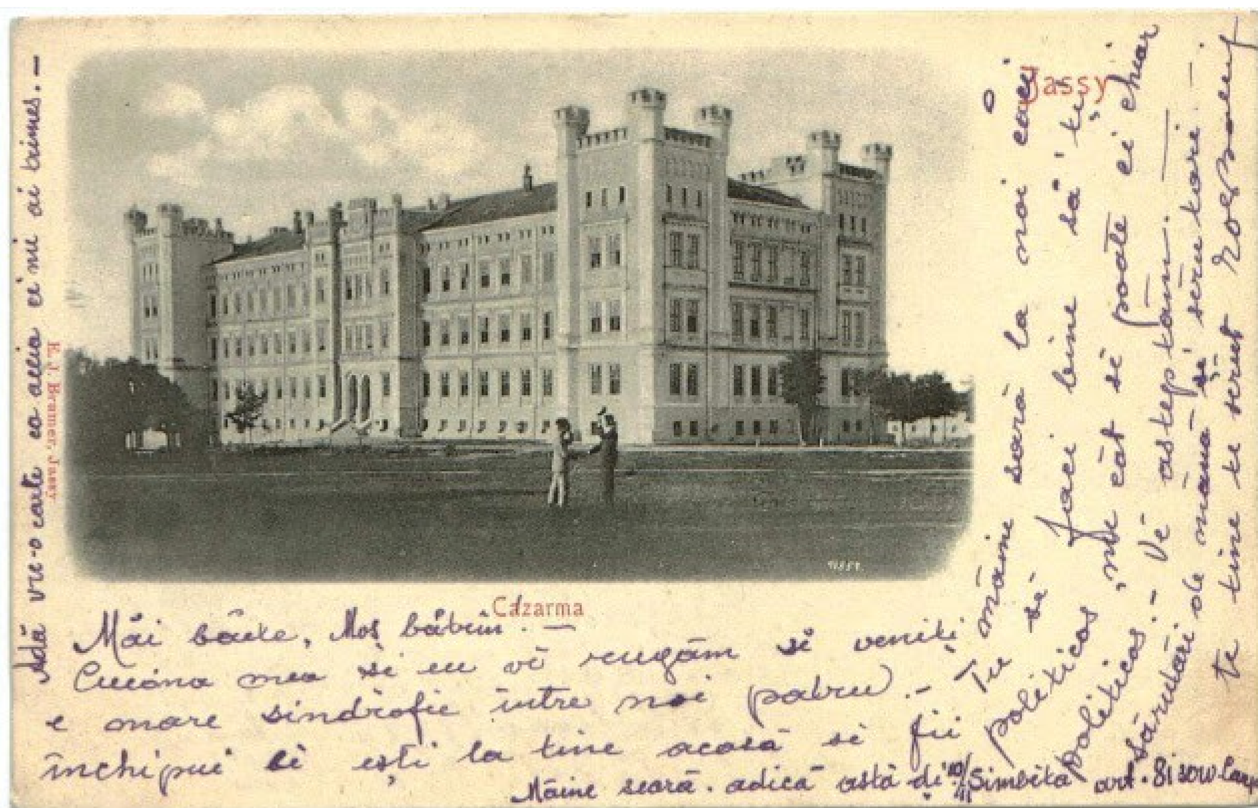
Alunecarea terenului pune probleme

După terminare s-a constatat că marele edificiu rezista cu greu presiunii dealului şi, precum începuseră crăpăturile , putea să devină o ruină. Un raport al inginerului Anton S. Savul, din 31 octombrie 1904, arăta primarului că „denotă o mişcare atît a terenului cît şi a zidului din Rîpa Galbenă”. Şi mai sever, un proces verbal din 26 ianuarie 1905 informa Consiliul comunal că întreaga lucrare „e amenințată cu prăbuşirea” . Specialiştii propuneau drenări multiple şi stăvilirea alunecării prin nişte contraforturi sau pinteni adînci din beton şi armături. Acestea necesitau fonduri mari.

Construcţia clădirilor CFR (1922) ajuta la stabilizarea versantului

Salvarea venea abia prin februarie 1922, cînd Regionala C.F.R. Iaşi cerea terenul grădinii părăsite de la picioarele Esplanadei, pentru construirea unui cartier modern, cu „ şcoală, bibliotecă, sala de conferințe" şi alte înlesniri. Cererea a fost aprobată de Consiliul comunal, avizată de forurile guvernamentale şi, la 21 septembrie 1922, odată cu inaugurarea cartierului C.F.R. din Nicolina, se punea piatra fundamentală a noului aşezămînt. După trei ani de lucrări, cu mari cheltuieli pentru stabilizarea pămîntului şi întărirea zidurilor, la 20 decembrie 1925 se inaugura Căminul Cultural C.F.R. Rîpa

Jassy Cazarma

E.J. Brumer, Jassy

Nedatata, Circulata - exp. - _

- dest. - 24 FEB 901 TARGOVISTE

Galbenă, ce avea să devină un Ateneu al zonei şi un reazem al Copoului şi al Esplanadei numite de unii „Podul lui Eminescu”. Prin masivitatea şi soliditatea sa, preîntîmpina fuga terenului, rămînînd neclintit la toate seismele ce i-au încercat puterile.

Ion Mitican

Iasi Biserica Sft. Neculai Domnesc No. 4

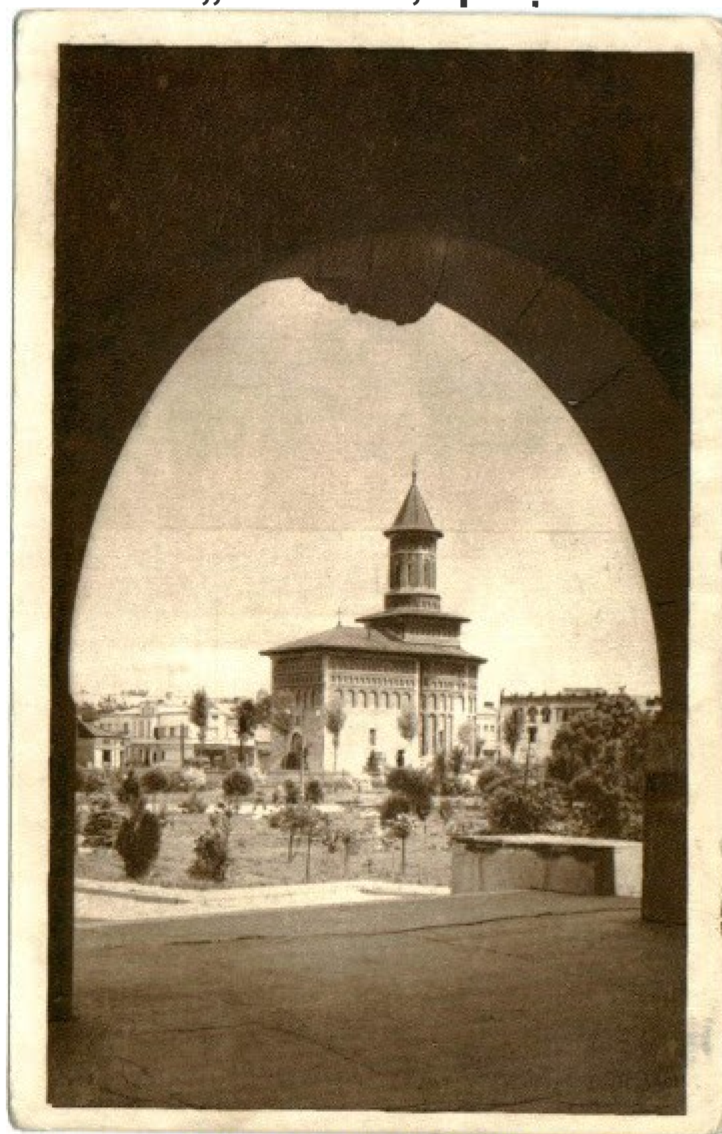
Edit. C. Florescu, Craiova, B-dul Carol 77

Nedatata, Necirculata

Pe urmele lui Ion Mitican - Transformarea Iaşului - modernizări, dar şi demolări (2)

Prin ziarele locale, şi mai ales în „Ecoul Moldovei” (4 februarie 1891), apăruse ideea realizării unei piețe – cu statuia Unirii în mijlocul ei – pe locul răspîntiei hanului Petre Bacalu (formată din străzile Golia, Academiei şi Tălpălari – zisă Săulescu), unde se jucase mai întîi Hora Unirii. Pentru aceasta se cerea desființarea grădinii din fața Hotelului Traian, cît şi demolarea cîtorva clădiri vechi din partea opusă, între care şi bolțile unei vechi cîrciume. Acolo urma să se ridice o statuie închinată Unirii. Drept consecință, în zilele de 5 şi 6 februarie 1897, Consiliul comunal luase în dezbatere

această doleanță, în aprilie se vota exproprierea bolților, iar prin mai 1897 se şi începea, dărîmarea lor cu tînguirile de rigoare, fiind socotite „istorice” , aparținînd vechiului Iaşi.

Iasi Biserica St. Niculai Domnesc Nr. 17
Ed. C.Florescu, Craiova, B-dul Carol 77
Nedatata, Necirculata

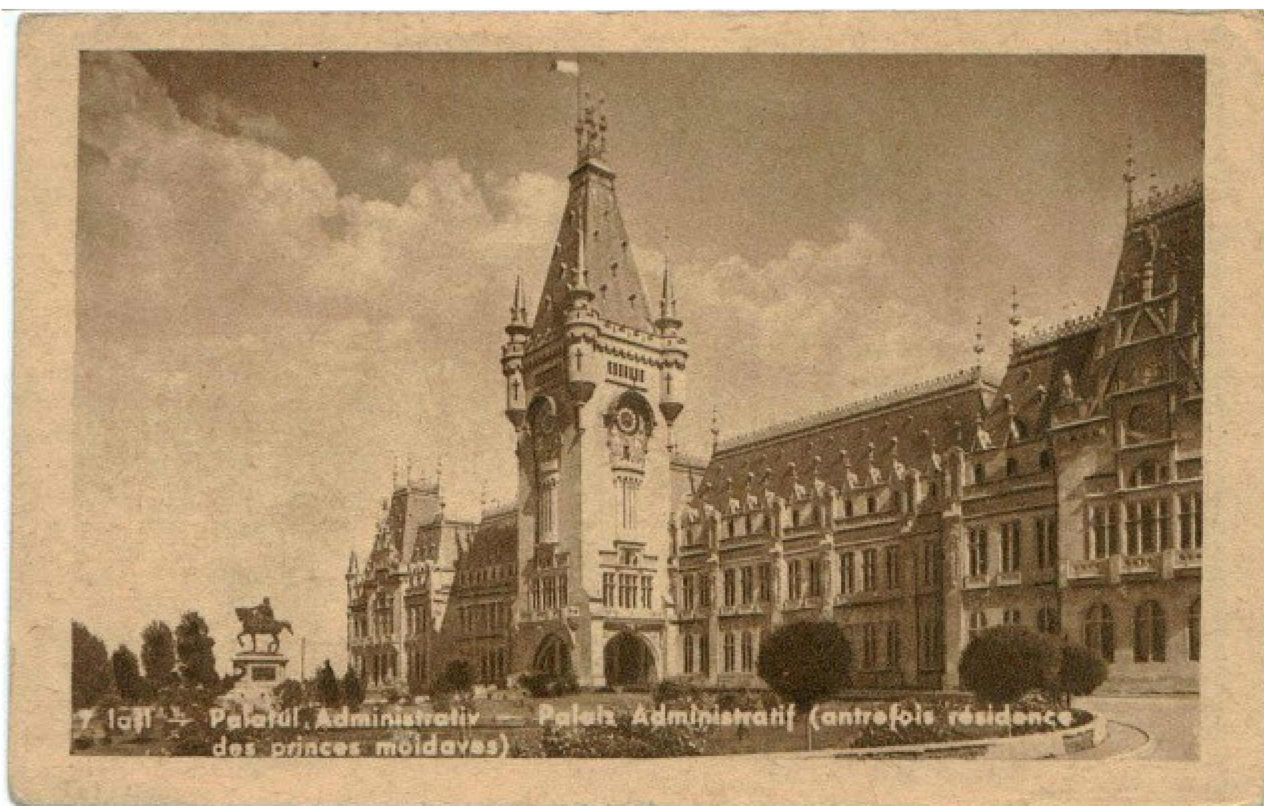
Între timp se votase şi legea revoluționară a „roşilor” (Partidului Liberal) şi anume Legea repausului duminical (din 6/18 martie 1897), cu aplicare din ziua de duminică, 16/ 28 martie 1897. Răspunzînd

cerințelor miilor de angajați comerciali şi lucrători care nu aveau decît 5-6 zile libere pe an, mulți trebuind să lucreze pînă la 14 ore pe zi, Parlamentul hotărîse introducerea repausului duminical obligatoriu. Cu toată opunerea unor politicieni care socoteau că se va provoca „sărăcirea țării şi a proprietarilor” , duminicile, cît şi cele 14 sărbători declarate legale, urmau să fie nelucrătoare. Aşa cum susținuseră deputații şi arăta “Ecoul Moldovei”‘din 20 martie 1897, legea îşi propunea să elimine „excesul de muncă” , care ducea la „degenerarea fizică şi intelectuală” a populației, căci „nici o parte (proprietarii) nici alta (angajații) nu mai găseau ocazia să citească ceva” să meargă la un teatru, să se instruiască, creîndu-se sumedenie de suflete „monstruoase” , fără vreo credință , preocupate doar de bani, de afaceri – uneori necinstite.
Legea era primită cu manifestații de recunoştință ale tinerilor vînzători, meseriaşi, lucrători, calfe şi ucenici, care, adesea, nu aveau timp nici să se spele şi trebuiau să meargă la baie doar sîmbăta noaptea, cînd aceste aşezăminte funcționau pînă dimineața.

Unii stăpîni şi negustori se opuneau la aplicarea noii legi

Cum era de aşteptat, unii stăpîni şi negustori se opuneau la aplicarea ei, găsindu-se destui opozanți şi printre tîrgoveți – nemulțumiți că nu-şi vor mai putea face cumpărăturile duminica ori speriați că îşi vor pierde serviciile sau li se vor micşora simbriile.

1. Iasi Palatul Administrativ
Ed. C. Florescu, Craiova, B-dul ___ 77
Nedatata, Necirculata

Primarul şi Consiliul comunal nu se lăsau intimidați, aşa că din prima duminică o puneau în aplicare, funcționarii Primăriei, agenții şi polițiştii efectuînd controale. Unii negustori de alte credințe religioase, socotindu-se scutiți de prevederi, căci sărbătoreau zile diferite , încercau să facă notă discordantă, dar fără efect. Scriitorul Nicolae Gane – primarul – era hotărît să introducă legea fără excepții şi teamă de reclamații , deşi mulți dintre oponenți aveau cetățenie străină (fiind paşaportari – sudiți) şi la anumite sărbători arborau ostentativ, cele mai felurite drapele (austriece, ruse, turce, prusace, franceze, spaniole,

engleze) ,dînd Iaşului un caracter de „oraş internațional" („Ecoul Moldovei" , 10 aprilie 1897).
Spiru Haret, ministru al Instrucțiunii şi Cultelor în guvernul condus de Dimitrie Sturza -ieşean la origine-, cerea să se organizeze, duminica, cursuri şi excursii în împrejurimile oraşului, pentru educarea tinerilor „eliberați de sclavie" . Prins de curentul noii libertăți şi al schimbărilor spirituale, Consiliul comunal se preocupa de înființarea unei stațiuni balneare la Ungheni, dorind prefacerea micului sat de pe malul românesc al Prutului, într-o suburbie a Iaşului, precum Versailles la Paris, ori Spandau la Berlin. Se proiectau plaje, cu cabine pe uscat şi pe plute.
Un antreprenor, Antoniade, deschisese un mare restaurant, al căror clienți beneficiau de bilete gratuite pentru trenul de plăcere, ce pleca din Iaşi, zilnic, la ora 16, după terminarea lucrului.
Strămoşeştile scăldători din apele Bahluiului, amenajate cu plaje şi cabine, între Podu de Fier C.F.R. şi Fabrica de țigarete, fuseseră înecate de canalizările oraşului şi interzise de Serviciul Sanitar, spre durerea tîrgoveților săraci.
O stațiune montană se proiecta în jurul fostelor băi de la Repedea (unde este acum Motelul) – pentru care se dorea şi o linie ferată.

Clădirea Universității, din anul 1897

Se naşte aşezământul pentru boli nervoase de pe valea Socolei

Pe valea Socolei se preconiza, de asemenea, un aşezămînt: Spitalul pentru boli nervoase. După mai multe intervenții, guvernul căzuse de acord cu cerința Iaşilor şi, la 8 martie 1896, îi aprobase construirea, în curtea fostului Seminar „Veniamin Costache ” de la Mănăstirea Socola. Lucrarea avea să fie executată de sîrguincioşii arhitecți Trolli şi Scolari, pe baza proiectelor arhitecților Săvulescu şi Arnold.

Edilii căutau şi un teren încăpător pentru zidirea Palatului comunal, astfel încît jurnalele propuneau vasta grădină a cafenelei „Chateau aux fleurs”, cu intrare prin străzile Golia (Cuza Vodă), Şcoala de Arte (Teodor Burada) şi, eventual, prin strada Primăriei (azi, Gh. Brătianu).

Urmînd licitația pentru înzestrarea Iaşului cu surse de bogate ape, în iunie 1897 sosea hidrologul Lindley cu oferta izvoarelor Moldovei.
Toamna anului 1897 aducea şi ea o sărbătoare, şi anume inaugurarea noului palat al Universității. Trecuseră 37 de ani de la începerea activității sale, în fostul palat al Ocîrmuirii, din Ulița de Sus – cumpărat de la urmaşii lui Alexandru Rosetti-Roznovanu.

Iasi Piata Unirii Nr.14
Ed. C.Florescu, Craiova, B-dul Carol 77
Nedatata, Necirculata

Spațiul restrîns al clădirii cu numai 26 încăperi, Aula şi dotările minime împiedicau dezvoltarea şi mărirea numărului de studenți. De aceea, diriguitorii oraşului țineau mereu în fața ochilor cerința ridicării unui nou

local, cuprinzător – mai ales după deschiderea cursurilor Facultății de Medicină (1 decembrie 1879).
Răspunzînd nenumăratelor intervenții, Camerele aprobau, în aprilie 1886, proiectul de lege necesar, clădirea urmînd a se ridica pe terenul Teatrului şi al Şcolii de Belle-Arte – sortite demolării.
Cu toate că planurile întocmite de arhitectul Louis Blanc fuseseră terminate încă din anul 1888, piatra fundamentală se aşezase abia duminică, 23 mai 1893, la ora 11. De față se aflau: principele moştenitor Ferdinand, preşedintele Consiliului de Miniştri – Lascăr, Catargi, ministrul Instrucțiunii şi Cultelor – Take Ionescu, rectorul Universității bucureştene – Titu Maiorescu, profesori, studenți şi un numeros public.
Momentul s-a sărbătorit apoi printr-un fastuos banchet, organizat în sala „cea mare a Primăriei”,din palatul Roznovanu, unde principelui i-au fost prezentați consilierii comunali şi alți dregători din „capitala a doua a țării” .
Executate după moda timpului, pe îndelete, şi numai vara, de antrepriza arhitecților milanezi Trolli şi Scolari, ținuți din scurt de gazetele locale ce le găseau mereu cusururi, lucrările se terminau în octombrie 1897, cînd se săvîrşea inaugurarea.
Dînd importanța cuvenită faptului, la festivități participa familia regală cu regele Carol I, regina Elisabeta – care nu mai fusese la Iaşi din anul 1880 -, preşedintele Consiliului de Miniştri – Dimitrie A. Sturza, ministrul Lucrărilor Publice – Ion C. Brătianu,

reprezentanți ai Universității din Bucureşti, membri ai Corpului didactic şi studenți.

Iasi Mitropolia Nr. 7

Ed. C. Florescu, Craiova, B-dul. Carol 77

Nedetata, Necirculata

Festivitățile, începute duminică 19 octombrie, la ora 10, cînd sosise trenul regal salutat, după tradiție de Consiliul comunal şi primarul N. Gane, aveau să țină pînă joi seara, 23 octombrie. Regele şi regina, cartiruiți la comanda¬mentul Corpului IV de Armată (unde este acum Palatul Copiilor), urmau să viziteze mai multe instituții şi monumente şi să se întîlnească cu cetățenii ce îi aşteptau pe străzi şi în fosta răspîntie

„istorică” a hanului Petre Bacalu, tocmai prefăcută şi botezată „Piața Unirii”.
Marți, 21 octombrie, la ora 10, în prezența familiei regale, – de față cu miniştrii, primarul, prefectul, Consiliul comunal, Corpul profesoral, Corpul consular, (format din consulii Rusiei, Austriei, Germaniei, Franței si Turciei), guvernatorul Basarabiei şi şambelanul țarului Nicolae al Rusiei, studenți şi sumedenie de ieşeni – se oficia sfințirea zidirii de către mitropolitul Iosif. Spiru Haret – ministru al Instrucțiunii, Nicolae Culianu – rectorul Universității şi studenții au subliniat însemnătatea clădirii devenită Palat al Literelor şi al Ştiinței. Răspunzînd ovațiilor şi mulțumirilor, într-o scurtă replică, suveranul arăta că puterea statelor stă nu numai în numărul soldaților şi în viața economică: „Un factor de căpetenie, poate cel mai însemnat, este gradul de cultură. O direcțiune sănătoasă şi națională a înaltelor studii, ce se urmăresc în Universitate, este dar, condițiunea neapărată a adevăratei propăşiri. Conştiința națională. aşteaptă conducători înțelepți şi cumpătați.” .
Ion Mitican

Academicienii Iaşului - Anton Naum, un academician dedicat literaturii

Curierul de Iaşi vă prezintă un nou serial, dedicat academicienilor Iaşului, elitei intelectuale care a conferit strălucire oraşului, sporindu-i prestigiul ştiinţific şi cultural în întreaga lume.

Academicianul Anton Naum a avut o prodigioasă activitate ca traducător şi cadru didactic.

37. Iasi Biserica Golia Nr. 2
Edit. C. Florescu, Craiova, B-dul Carol 77
Nedatata, Necirculata

Studii la Academia Mihăileană

Anton Naum, fiu al unui negustor originar din Macedonia, stabilit în Iaşi, s-a născut în capitala Principatului Moldovei în data de 17 ianuarie 1829. Băiatul Anton copilărise în oraşul de pe Bahlui, dar şi în mediul rural învecinat Iaşului, unde părintele său, într-o vreme, luase în arendă mari suprafețe arabile, creându-şi o foarte îndestulătoare situație materială. Micul Anton începuse învățătura „în casa părintească” cu dascăli angajați de familie. După deprinderea scrierii, cititului şi inițierea în limba franceză a urmat

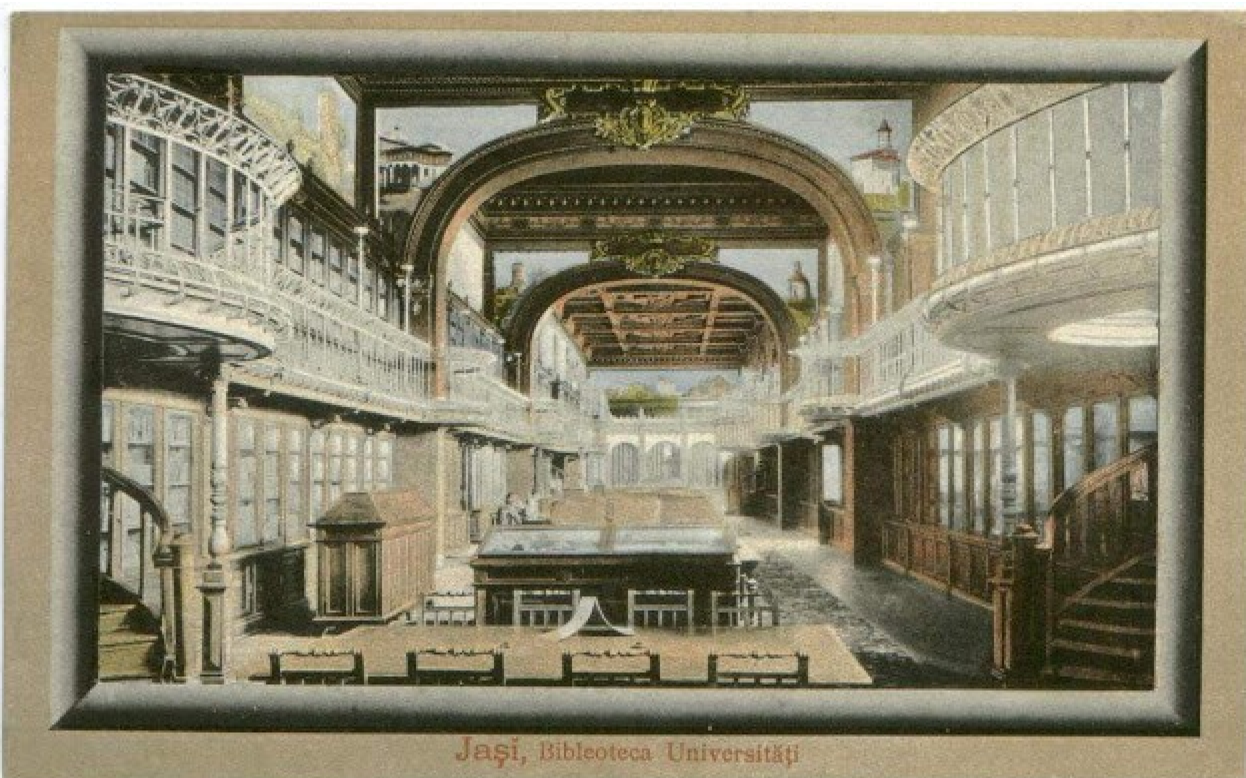
clasele şcolii primare la Iaşi, completate apoi la Academia Mihăileană timp de patru ani cât durau „cursurile” inferior şi cel superior. Cu doi ani mai înainte de Unirea Principatelor Țara Românească şi Moldova a mers să studieze în Franța. În Paris a urmat şi absolvit Facultatea de Litere, după care a mai studiat şi la Collège de France, totalizând aproape un deceniu de şcolarizări universitare (nouă ani, n.n.). Revine în oraşul natal, la anul 1865, fiind numit profesor „provizor” la Liceul Central, unde a predat istoria şi limba franceză. Peste trei ani, în 1868, era numit revizor pentru şcolile din districtul Romanului, post pe care l-a părăsit, fiind destituit în anul 1870. După o contestare a motivelor destituirii a revenit ca revizor pentru județele Botoşani, Iaşi, Neamț şi Suceava. Devenise membru al Societății Literare din Iaşi, a cărei existență a început în anul1863 şi al cărei organ de presă era periodicul “Convorbiri Literare”.

Perioada junimistă

Este de menționat faptul că „Junimea” şi „Convorbirile literare” au creat cel mai mare şi mai valoros curent literar din cadrul mişcării noastre culturale. La „Convorbiri literare” au debutat şi s-au lansat scriitori care, fără acest periodic junimist ar fi fost posibil de a nu se fi putut afirma niciodată. Între aceştia figurează şi Anton Naum. El a debutat în 1872 (anul primirii sale în societatea respectivă, n.n.) la „Convorbiri literare” cu un grupaj de traduceri din La Fontaine, Lamartine, Victor Hugo, Jean Reboul ş.a. În 1875 a ajuns din nou profesor la Liceul central, însă nu pentru multă vreme. În urma campaniei antijunimiste dusă de ministrul Christian Tell (1807-1884) a fost iarăşi destituit. De abia în anul 1879 a reuşit să revină în învățământ ca profesor la Şcoala militară din Iaşi, la care a profesat ceva mai mult de

zece ani. Cariera didactică universitară din Iaşi o începuse în anul 1892 ca suplinitor la Catedra de Istoria literaturilor moderne (neolatine) pe durata absenței profesorului titular Ştefan G.Vârgolici (1843-1897). Acest interimat a durat până în anul 1895. A obținut titularizarea la Universitatea din Iaşi în 1897, la Catedra de limbă franceză, predând cursuri până în anul 1908 când, la etatea de şaptezeci şi nouă de ani, s-a retras din învățământ. Pe când funcționase ca profesor al şcolii pregătitoare a cadrelor militare, în data de 28 martie 1887 a fost ales membru corespondent al Academiei Române, instituție a cărei preşedinție o deținea reputatul scriitor, economist şi om politic Ion Ghika (1816-1897).

Jasi Bibleoteca Universitatii No. 2481

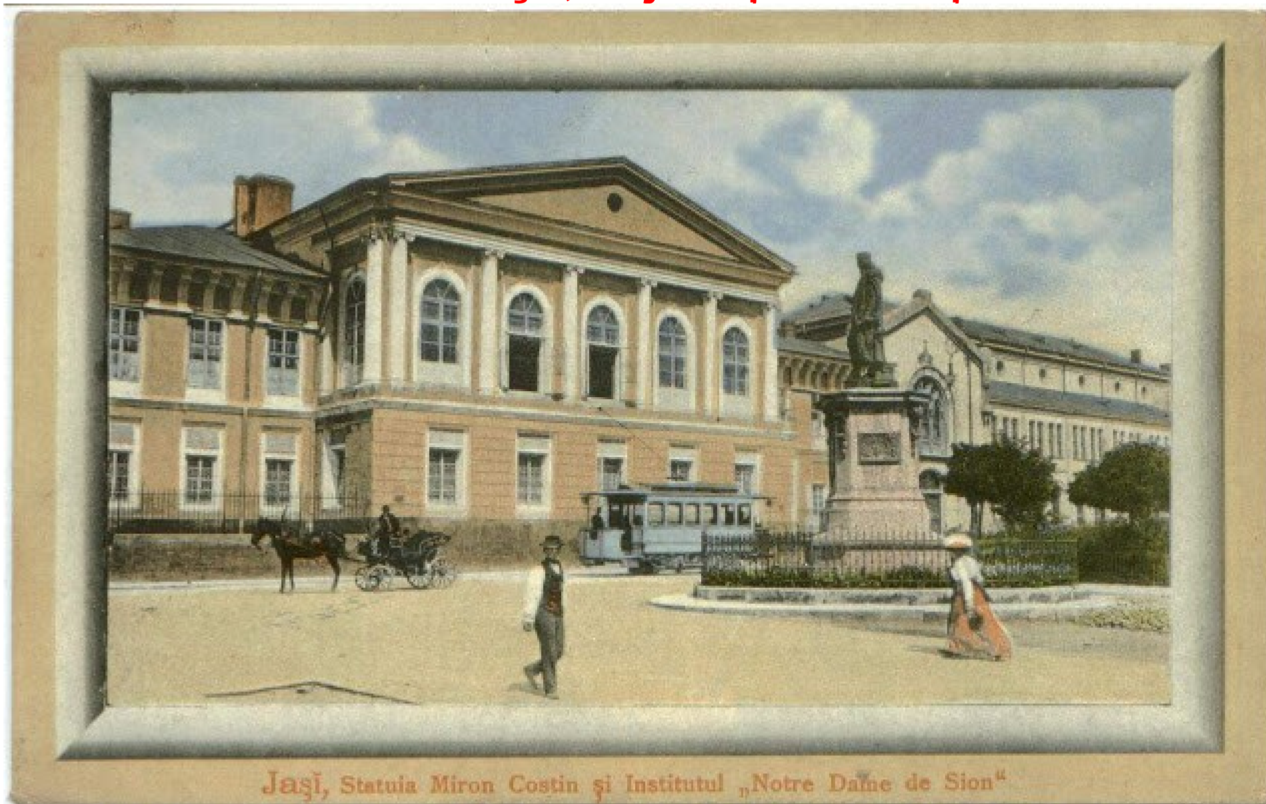
Ed. "Galeria de Cadouri" Ad. Maier & D. Stern , Str. Lipscani No.3
Nedatata, Necirculata

Onoarea primirii în Academie

După un „stagiu” de aproape şase ani în care a fost situat pe treapta academică a membrilor corespondenți, în şedința planului academic din 11 martie 1893, tot sub preşedinția lui Ion Ghika, deținătorul celui de-al doilea mandat, lui Anton Naum i s-a acordat, în urma votului secret al membrilor titulari ai academiei, fotoliul de academician titular. Opera sa, pe cât de cuprinzătoare pe atât de diversificată, impunea un cuvenit respect autorului şi ca urmare Secțiunea literară din care făcea parte a propus conducerii academice să îi acorde profesorului universitar, academician titular Anton Naum, onoarea

de a prezenta în plen un discurs de recepție. În data de 2 aprilie 1894 a prezentat în şedință solemnă discursul intitulat Cuvânt de primire la Academia Română. Cuvenitul răspuns din partea Academiei Române i-a fost dat de către Titu Maiorescu. A activat în cadrul Secțiunii Literare, fiind ales preşedinte al secției în perioadele 1896-1898 şi 1909-1910. A tradus pentru prima oară în limba română şi a apărut la Iaşi, în anul 1875, importanta creație a poetului francez Nicolas Boileau (1636-1711), Arta poetică, Paris, 1674, un veritabil îndreptar poetic în care susține primatul rațiunii şi al măsurii în artă, realismul psihologic, fixând „clasicisul" ca un ideal literar demn de urmat. Tot ca traducător a reuşit performanța de a transpune în limba română primul cânt din poemul Mireille (Miréio) al poetului francez de expresie provensală Frédéric Mistral (1830-1914), laureat al premiului Nobel pentru literatură din anul 1904. Pentru această reuşită literară i s-a acordat înalta distincție „Pana de aur ornată cu briliante" în anul 1887, în cadrul Jocurilor Florale de la Forcalquier (Provence). Ca poet liric s-a situat pe ideatica meditativă ai căror inițiatori au fost în poezia română Alexandru Beldiman (1760-1826, Iaşi), Barbu Paris Mumuleanu (1794-1836) şi ieşeanul Vasile Pogor (1833-1906). Îi sunt foarte reuşite creațiile poetice în care natura este descrisă în momentele ei delinişte fortifiantă şi maiestuoasă, cu accentuate note bucolice. Dar a abordat şi registre satirice în poemul Povestea vulpei, în care este vizibilă influența din Istoria ieroglifică a lui Dimitrie

Cantemir. A încetat din viață la etatea de optzeci şi opt de ani, în 28 august, anul 1917, la Mărăşeşti, şi a fost înmormântat la Cândeşti, în județul Neamț.

Jasi Statuia Miron Costin si Institutul " Notre Dame de Sion "

Ed. Ad.Maier & D.Stern, Bucuresti, Pasagiul Vilacros No. 2477

Nedatata, Circulata - exp. - __

- dest. - 17 DEC _11 BUCURESTI

Transformarea Iaşului – modernizări, dar şi demolări

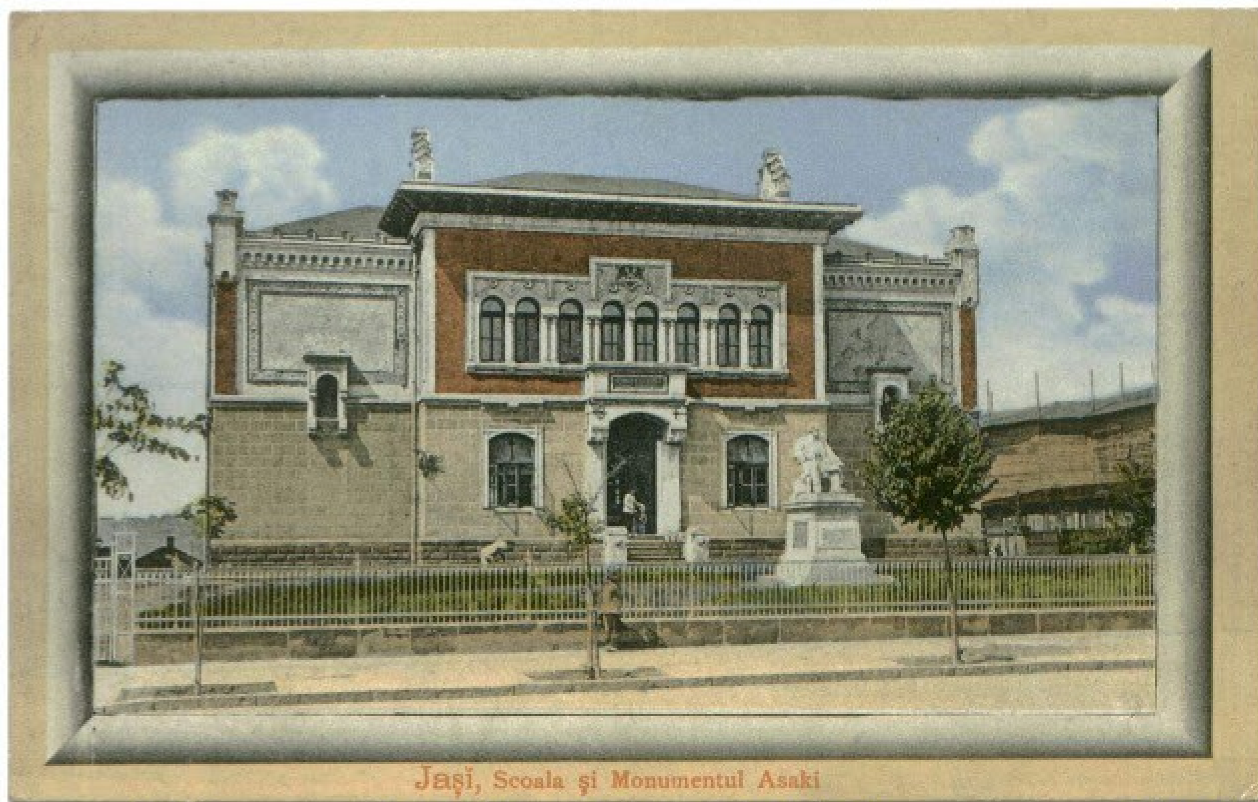
Curierul de Iaşi continuă seria de evocări din istoria Iaşului, adunate şi îngrijite de Ion Mitican. Rubrica „Cronica unui vechi ieşean" va găzdui, în memoria sa fragmente din volumele publicate pe parcursul anilor la Editura Tehnopress. Materialele au fost puse la dispoziţie prin bunăvoinţa editorului Ionel Săcăleanu.

Sfârşitul secolului XIX prinde Iaşul într+o perioadă de mari transformări. Pe de o parte încep pregătirile pentru aducerea tramvaiului, a curentului electric şi pentru dezvoltarea economică. Pe de altă parte, sunt restaurate bisericile Trei Ierarhi şi Sf. Nicolae Domnesc şi este construit Institutul de Anatomie.

Institutul de Anatomie la 1900

Teatrul Naţional era inaugurat cu fast la sfârşitul anului 1896, semnând o perioadă de mari transformări şi modernizări ale Iaşului. Oraşul se pregăteşte pentru infrastructură modernă, străzile sunt îndreptate, nu fără conflicte şi multe clădiri dispar în praful demolărilor. Mai erau de terminat sau de pornit şi alte înzestrări pentru aşezarea oraşului în rîndul marilor centre culturale, aşa cum se dorise după cedarea capitalei în favoarea Bucureştilor.

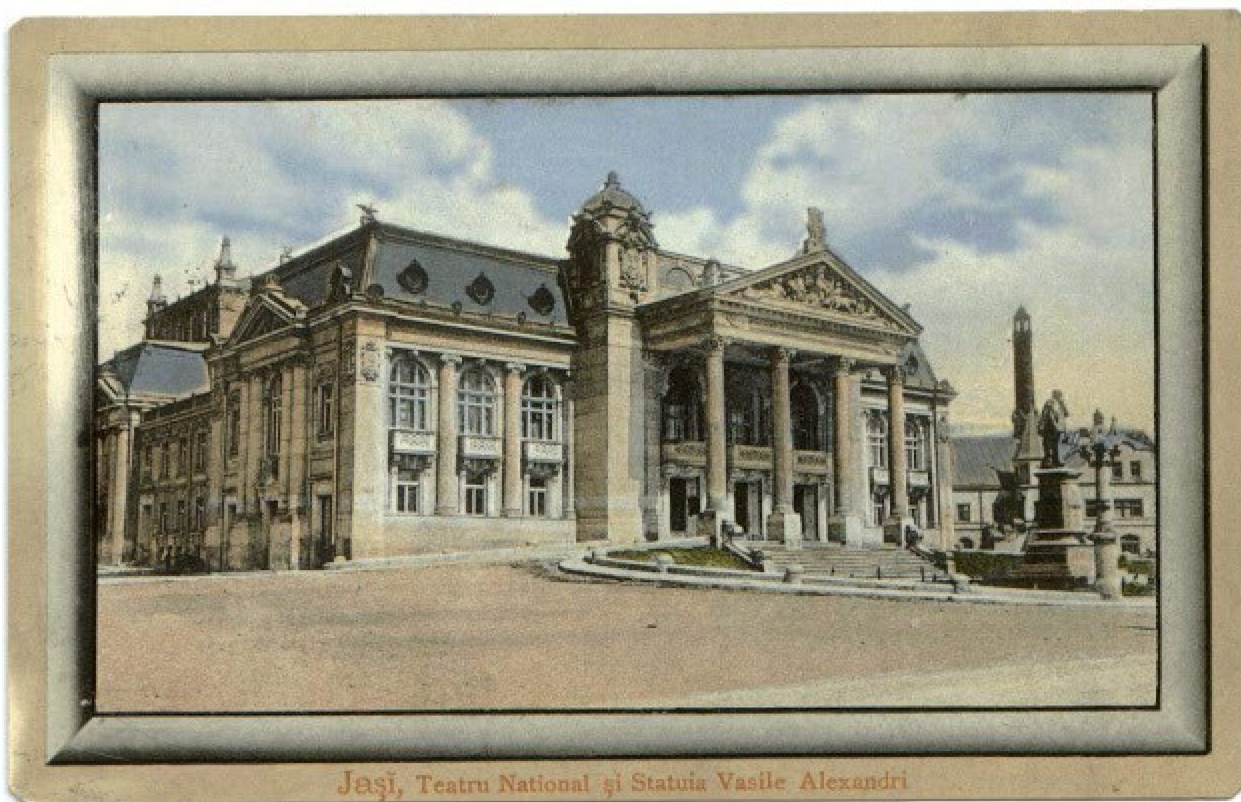
Jasi Scoala si Monumentul Asaki No. 2467

Ed. Ad.Maier & D.Stern, Bucuresti, Pasagiul Vilacros

Nedatata, Necirculata

Unele erau în plină execuție, precum Atelierele de la Şcoala Belle Arte, aşezată lîngă clădirea Academiei Mihăilene şi înălțate, în noiembrie 1895, de arhitectul Jean Catargiu. Peste drum, cu un an mai înainte (1894), se inaugurase localul modern al Liceului Național, iar la Copou, Liceul Internat (1895), vizavi de clădirea Şcolii Centrale de învățătoare, terminată în 1890. Un grup de şase şcoli primare erau în lucru, Consiliul votînd încă zece (12 septembrie 1896). La noul Palat al Universității ce se ridica, de arhitecții Trolli şi Scolari, în Copou, pe locul fostului Teatru ars cît şi al Şcolii de Belle Arte, profesorul Al. Petrescu şi cu ajutoarele sale decorau sala „ Paşilor pierduți”,

aula şi tavanul bibliotecii (mai-iulie 1896). Cam odată cu instalațiile de ventilație aduse la Teatru sosise şi instalația de iluminat furnizată de casa Wolff din Paris.
Lîngă clădirea vechii Universități din Strada de Sus, (astăzi Bd. Independenței) se construia un mic palat, în stil doric, pentru Institutul Anatomic, după proiectul arhitectului ieşean, Ştefan Emilian („Evenimentul” , 19 februarie 1893). Era înzestrat cu instalații frigorifice şi lumină electrică, frontonul urmînd a fi sculptat de artistul Hegel.
Meticulos, arhitectul Gh. Velescu, în mai 1896, dădea în folosință Baia Turco-Română, ce se zidise în locul Băii Turceşti, care ar fi trebuit să fie doar reparată, dar, la începerea lucrărilor (aprilie 1894) a fost dărîmată pînă la pămînt datorită „putreziciunii” zidurilor, îndurerînd nespus pe iubitorii vechiului Iaşi, dornici s-o păstreze ca o relicvă istorică. Noile instalații se aduceau de la casa Balas din Paris – inspiratoarea planurilor şi se instalau de Casa Koerting- Freres (iunie 1897).

Jasi No. 2169
Teatru National si Statuia Vasile Alexandri
Ed. Ad. Maier & D. Stern, Bucuresti, Pasagiul Vilacros
Nedatata, Circulata - exp. - 25 JUL 912 IASI

Târgul oraşului face loc Atelierelor CFR

După multă luptă cu alți pretendenți, obținîndu-se construirea la Iaşi a marilor Ateliere CFR, în mai 1896, Consiliul comunal le dăruia 25 hectare pe şesul fostului Iarmaroc de la Frumoasa („Ecoul Moldovei” , 19 mai 1896), sacrificînd tîrgul tradițional al fostei capitale.

Se spera ca Atelierele să aducă mult dorita dezvoltare industrială de care avea atîta nevoie economia oraşului patriarhal. Încercînd o compensare, Primăria cumpăra teren, de la Maria Xenopol, pentru o nouă piață în Păcurari.

Odată cu licitația Teatrului avusese loc şi aceea pentru zidirea unui Abator modern şi amenajarea unui Tîrg de Vite, ambele cîştigate tot de Societatea de Construcții, lucrările aflîndu-se în mers, pînă-n toamna anului 1897 urmînd a se executa şi hala frigorifică de către o companie franceză.
Sus, în dealul Copoului, lîngă bariera Poştei, pe strada Sărăriei se înălțau acareturile Şcolii de Arte şi Meserii, cu mai multe clădiri şi un coş înalt de aproape 30 metri, necesar turnătoriei. Aici urmau să se mute micile ateliere construite pe vremea domnitorului Mihail Sturza, lîngă biserica Sf. Ilie (1841).

Turnul Mănăstirii Trei Ierarhi şi clădirile de la stradă înainte de restaurare

Restaurări şi transformări la Trei Ierarhi şi Nicolae Domnesc

În refacere, dar mai ponderată – căci se lucra cu migală -, se afla şi biserica Trei Ierarhi, cît şi surata ei, Sf. Neculai Domnesc.
Le înnoia celebrul arhitect francez André Lecomte du Nouy, somitate a vremii în domeniul restaurărilor. Lucrările au fost începute din anul 1882, cu „dărâmarea până la temelie a primeri – Trei Ierarhi – cât şi a ultimei – Sf. Neculai” (N.A. Bogdan – Oraşul Iaşi). Cert este că restaurările lui Lecomte modificau substanțial ambele lăcaşuri bisericeşti. O parte a sclupturilor în piatră – placajul deteriorat al ctitoriei lui Vasile Lupu se modela din nou sub mîna sculptorului ieşean D. Tronescu – cu studii în Italia – şi a unor studenți de la Artele Frumoase, plătiți fiind cu bucata. Timp de vreo 9 luni, lucrările fuseseră conduse de talentatul arhitect N. Gabrielescu, considerat de unii ieşeni „adevăratul restaurator”.

IASI

Foto orig .Fotofilm Cluj
Datata 1938, Circulata - exp. - 12 DEC 39 IASI

- dest. - 13 __ 939 __

Gazetele timpului, nerăbdătoare să vadă mai repede terminate cele două vechi ctitorii, urmăreau de aproape mersul lucrărilor şi îmboldeau într-una pe restauratori, cerînd şi refacerea Palatului lui Vasile Lupu (Sala gotică) pentru un muzeu. Prin august 1895 sosise uşa grea, din bronz, comandată la Viena şi se pregătea aşezarea mozaicului Sfintei Paraschiva realizat în Veneția. Se aştepta şi mobilierul comandat tot la Viena. Acel vechi, cu unele picturi decupate şi uşa din fier, sculptată, erau depozitate în trapezăria fostului palat al lui Vasile Lupu.

Tot prin august 1895, Consiliul comunal hotărîse aşezarea unui monument (o cruce), pe locul unde fusese pristolul bisericii Sfînta Vineri, lîngă zidul Halei de peşte. Urma să fie înconjurat cu un grilaj sau un lanț gros, fixat pe stîlpii din piatră ce se construiau. Săracă şi lipsită de bogăție, ctitoria socotită a logofătului Nestor Ureche , de la finele veacului al XVI-lea, iar după legendă a lui Ştefan cel Mare, fusesă propusă la demolare în anul 1878 – după un incendiu nimicitor – , pe timpul primariatului lui Scarlat Pastia .

Pârâul Calcaina, închis sub bulevard

Următoarea problemă, de mare urgență, era canalizarea pîrîului Calcaina, cu malurile glodoase, acoperite de gunoaiele tîrgului şi apa veşnic verzuie „. ce se putea considera punctul de plecare a tuturor boalelor ce au bîntuit oraşul” („Ecoul Moldovei” , 23 ianuarie 1897). Pornea de la iazul Cîrlig şi parcurgea aşezarea peste 3 km, primăvara şi toamna izolînd mahalalele Morilor de Vînt şi Tătăraşi de restul tîrgului. Se umfla, rupea podurile şi lua înainte casele sărăcăcioase de pe malurile sale insalubre. Mai ales în valea Tîrgului Făinei, numit şi Tîrgul Cucului, cu coastele prăpăstioase şi locuite de cei mai săraci locuitori ai tîrgului, aciuați pe străzile Vîntu şi Cucu, adesea îl treceau oamenii cu copăile sau plutele înjghebate din porți şi garduri, pînă a se face un pod metalic, care avea să dea şi numele locului: „Podul de Fier” .

Situația ajungînd insuportabilă, şedința Consiliului comunal de marți, 21 ianuarie 1897, se închina acestei

probleme şi se hotăra canalizarea. Lucrarea urma să coste aproximativ 1,2 milioane de lei (ziarul se vindea cu 25 bani), dar se prevedea acoperirea pîrîului de la Podul Barierei Albineț pînă la acel numit Bularga, cu o placă lungă de beton, menită să devină un bulevard modern, închinat unioniştilor bucureşteni: I.C. Brătianu şi C.A. Rosetti .

Iasi Monumentul Eroilor - Galata

Oficiul Presei, Dep.Gen. de ziare si reviste Foto orig. (Cluj)

Datata 1940, Necirculata

Conform anunțurilor, la 28 iulie 1897, se ținea licitația, cîştigată de inginerul Gr. Bejan, iar cu ocazia deschiderii lucrărilor (la 14 iunie 1898) ieşenii puteau să afle că “podul cel mare” (planşeulj- lucrare extraordinară, pe atunci şi una dintre cele mai importante din țară – acoperea un canal larg de 2,5 m,

înalt de 4 m şi lung de peste 3 km („Ecoul Moldovei” , 16 iunie 1898).

Strada Ştefan cel Mare este îndreptată

Autorul proiectului amplu de canalizare a pârâului tocmai terminase ridicarea Planului Oraşului, pe baza licitației din 4 decembrie 1895. Măsurătorile începuseră din februarie 1896, instalîndu-se punctul central în turnul Goliei şi circa 11 piramide în restul oraşului, prin curțile cetățenilor (potrivit Publicației Primăriei, din 9 aprilie 1896).

Planul era necesar pentru a se croi traseul rețelelor electrice, de apă, canalizare şi pentru liniile tramvaielor, toate aflate la ordinea zilei. Ca început trebuia tăiată şerpuirea străzii Ştefan cel Mare, între fosta Curte Domnească şi Mitropolie, pentru a se putea fixa trotuarul din fața bisericii Trei Ierarhi şi locul turnului clopotniței dărmat ca şi fostele clădiri comerciale de la stradă ce ascundeau priveliştea locaşului (1892). Lumea cerea refacerea turnului odată cu zidurile ctitoriei lui Vasile Lupu şi socotea vinovat pe arhitectul Lecomte du Nou’ pentru întîrziere, iar dînsul arunca vina pe edili, că nu-i dădeau amplasamentul, fapt pentru care lansase ideea aşezării acestuia undeva, în curte. Trecîndu-se la treabă, din iulie 1897 inginerii Primăriei începeau bătălia primelor alinieri, pe strada Ştefan cel Mare, somînd proprietarii şi negustorii să-şi retragă acareturile pe noul făgaş al fostei ulițe strîmte şi strîmbe. Se desființau ulucele şi zidurile din jurul caselor, cît şi treptele de pe trotuare . *“Aducem la*

cunostiinta onor public din Iasi, ca in ziua de 17 februarie (1 martie) 1900, vom preda circulatiunei prima linie a tramvaiurilor electrice, dintre Gara si Hala. Primul vagon va pleca in fiecare zi, la ora 7 dimineata de la bariera Garei, iar cele l'alte ii vor succeda in intervale regulate de cate 7 jum.minute, in fiecare directiune, inspre Hala si de la Hala spre Gara, urmand astfel, pana la 11 noaptea." – Anunt din ziarul Ecoul Moldovei din 24 februarie

1900

La 25 februarie 1898 regele Carol I promulga legea 713 pentru concesionarea tramvaiului din Iasi, lege ce reprezinta actul de nastere al tramvaiului din orasul nostru.

In baza acesteia, la 19 martie 1898 se semneaza contractul definitiv intre Primaria Iasi (primar

N.Gane) si firma A.E.G. Berlin, pentru realizarea transportului cu tramvaiele electrice la Iasi. Din partea AEG contractul a fost semnat de ing. Carol Litarszek, numit in 1898 director al tramvaielor din Iasi (1898-1901).

La 6 mai 1899 Iasul poseda prima uzina electrica comunala ("Uzina de lumina").

In 1900 pe strazile Iasului circulau tramvaie electrice, prima linie fiind cea dintre Gara si Hala (17 martie 1900) iar pretul unui bilet de calatorie dus-intors era de 15 bani.

Urmare a mai multor modificari, in anul 1901 traseele, deservite de 19 vagoane, erau:

- **Gara – Piata Unirii**
- **Pacurari – Nicolina**
- **Copou-Socola**
- **Str.Alba-Abator**
- **Tg.Cucu-Sararie**

In anul 1901, la 31 ianuarie este numit la conducerea Directiei tramvaielor din Iasi, ing.A Grattian.

Prin definitivarea retelei de tramvaie, Iasul se situa pe locul I, ca lungime de retea (17,307 km) intre primele orase din tara in care s-a introdus tramvaiul electric in perioada 1894-1901 (Iasi, Braila, Galati, Timisoara, Bucuresti).

Odata cu intrarea Romaniei in razboi, se trece la preluarea de catre Comuna Iasi a averii fostei societati AEG, la data de 8 iunie 1924 fiind constituita Societatea comunala de electricitate Iasi (SCEI) al carei director era ing. Mircea

Volanschi.

Pentru imbunatatirea transportului de calatori la Iasi, incepind din1929 au fost aduse primele autobuze iar primele trasee autorizate de primarul Oswald Racovita au fost:

- **Nicolina (statia CFR – tirgusorul Nicolina);**
- **Pacurari (bariera Pacurari - tirgusor Pacurari).**

In perioada celui de-al doilea razboi mondial pentru Societatea de Electricitate si Tramvaie Iasi au fost ani dificili, fapt ce determina decaderea acesteia, inclusiv demiterea directorului ing.Mircea Volanschi (in urma evenimentului dramatic din 20 septembrie 1941 cind la uzina electrica a fost un mare incediu, ing. Volanschi impreuna cu intregul personal de exploatare fiind acuzati de sabotaj, arestati si deferiti Curtii Martiale) si inlocuirea acestuia cu ing.Anton Motet.

Daca in anii 1938-1943 parcul inventar de vagoane al uzinei era de 45, in anul 1945 acesta scade la un numar de 19.

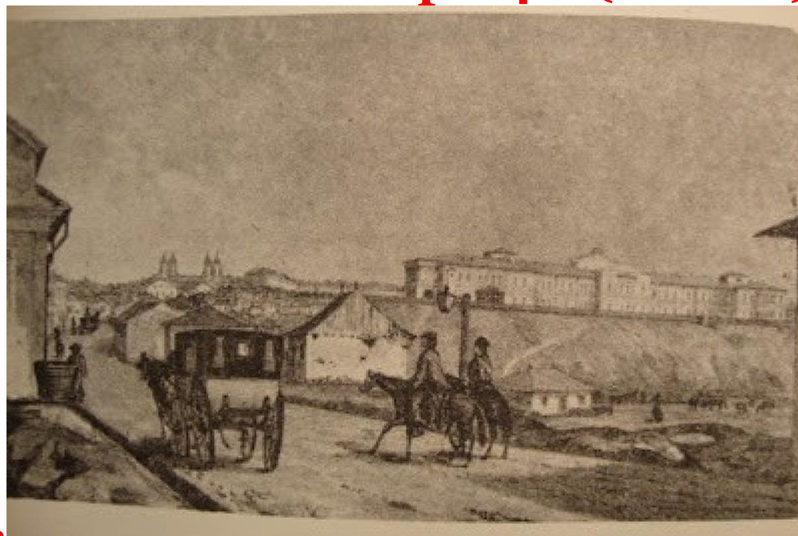
In perioada imediat urmatoare razboiului, Societatea Comunala de Electricitate Iasi a suferit numeroase modificari organizatorice. Astfel, in anul 1961, la 1 iulie, se formeaza doua intreprinderi separate: Intreprinderea Regionala de Electricitate (IRE) Iasi si Intreprinderea de Transport Iasi - director Nicoleanu Eugen.

Mentionat ca importanta perioada in care la conducerea Serviciului Comunal de Electricitate –

Tramvai a fost ing. Petre Nazarenco, care, ca si ing.Volanschi, a fost mereu aproape de problemele uzinei fiind numit „tata Nazarenco”.

Etapa 1961-1970 este marcata de importante lucrari de investii, in anul 1970 parcul inventar al intreprinderii fiind de: 128 tramvaie, 184 autobuze, 48 taximetre si 5 furgonete, conducerea unitatii fiind asigurata din anul 1967 de ing. Negulescu Anghel.

Perioada 1971-1985 inseamna pentru Iasi, modernizarea transportului, in anul 1977 perfectindu-se contractul pentru procurarea noilor tramvaie tip T4R (TATRA) din Cehoslovacia.

Anul 1979 este anul infiintarii Intreprinderii Judetene de Transport (IJTL) Iasi cu un numar total de 2412 angajati, conducerea noii intreprinderi fiind asigurata din anul 1980 de ing. Cambose Gheorghe.

In anul 1981 incepe livrarea noilor tramvaie TIMIS 3, iar in anul 1985a fost data in functiune prima linie de troleibuz Pacurari – SIA Bahlui.

Dupa ce in luna septembrie a anului 1989 directorul general al intreprinderii este numit ing. Urdaru Ioan, in anul 1991, la conducerea noii Regii Autonome de Transport in Comun Iasi vine ing. Cuza Constantin.

In perioada 1992-1997 parcul de tramvaie s-a marit prin introducerea in exploatare a tramvaielor V2A modernizate la S.C. Nicolina S.A, in anul1995 recurgindu-se la procurarea din Franta a 50 autobuze second hand tip SAVIEM. Astfel, in anul 1997 parcul inventar fiind de: 159 tramvaie, 46 troleibuze si 147 autobuze.

Din luna februarie 1997 a fost numit director general jr.Girlea Petrucare a asigurat conducerea regiei pina in anul 2002, cind a fost numit director, ing. Abalasei Neculai.

Pentru realizarea unui transport civilizat si pentru imbunatatirea relatiei dintre regie si calatori in perioada 1998-2004 s-au efectuat demersurile pentru achizitionarea din Germania a 62 tramvaie GT4 de la Stuttgard si 14 tramvaie T4R de la Halle in regim ”second-hand”, incepindu-se si executia lucrarilor de reabilitare a

caii de rulare.

In scopul imbunatatirii calitatii transportului si pentru integrarea in Comunitatea Europeana s-au desfasurat in perioada 01.05.2001-31.10.2003, proiecte cum ar fi: ”Publicitatea si Educatia privind Constientizarea Traficului pentru Sprijinul Strategiei de Transport Sustinute in Europa (TAPESTRY)” in valoare de 15.000 Euro cu scopul de a promova un transport public durabil si competitv.

Pe data de 18.11.2002 regia se divizeaza raminind doar cu activitarea de transport electric (cu tramvaie si troleibuze) sub denumirea de Regia Autonoma de Transport Electric in Comun Iasi, transportul auto fiind preluat de nou infiintata S.C. „Autobuzul” S.A.